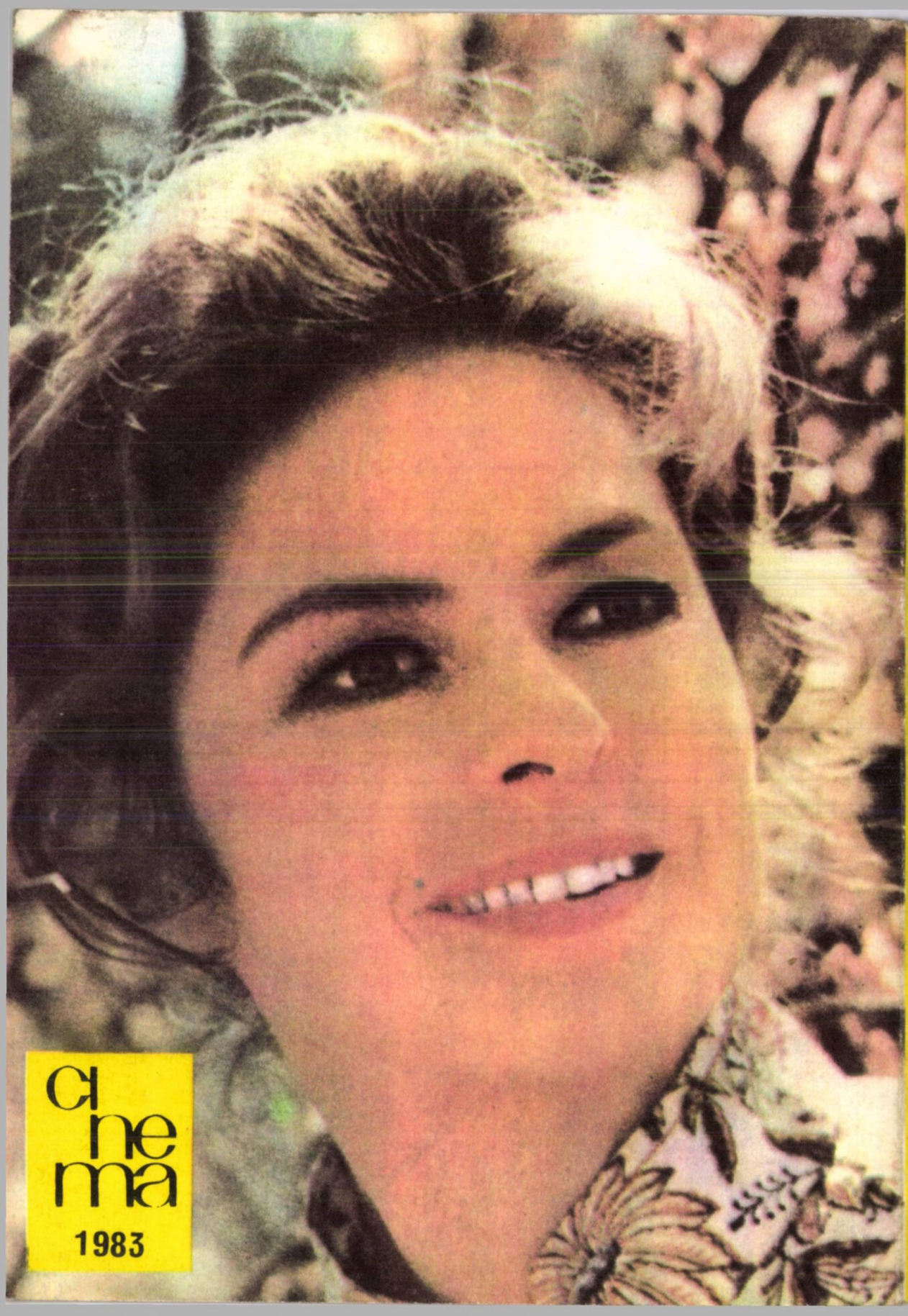

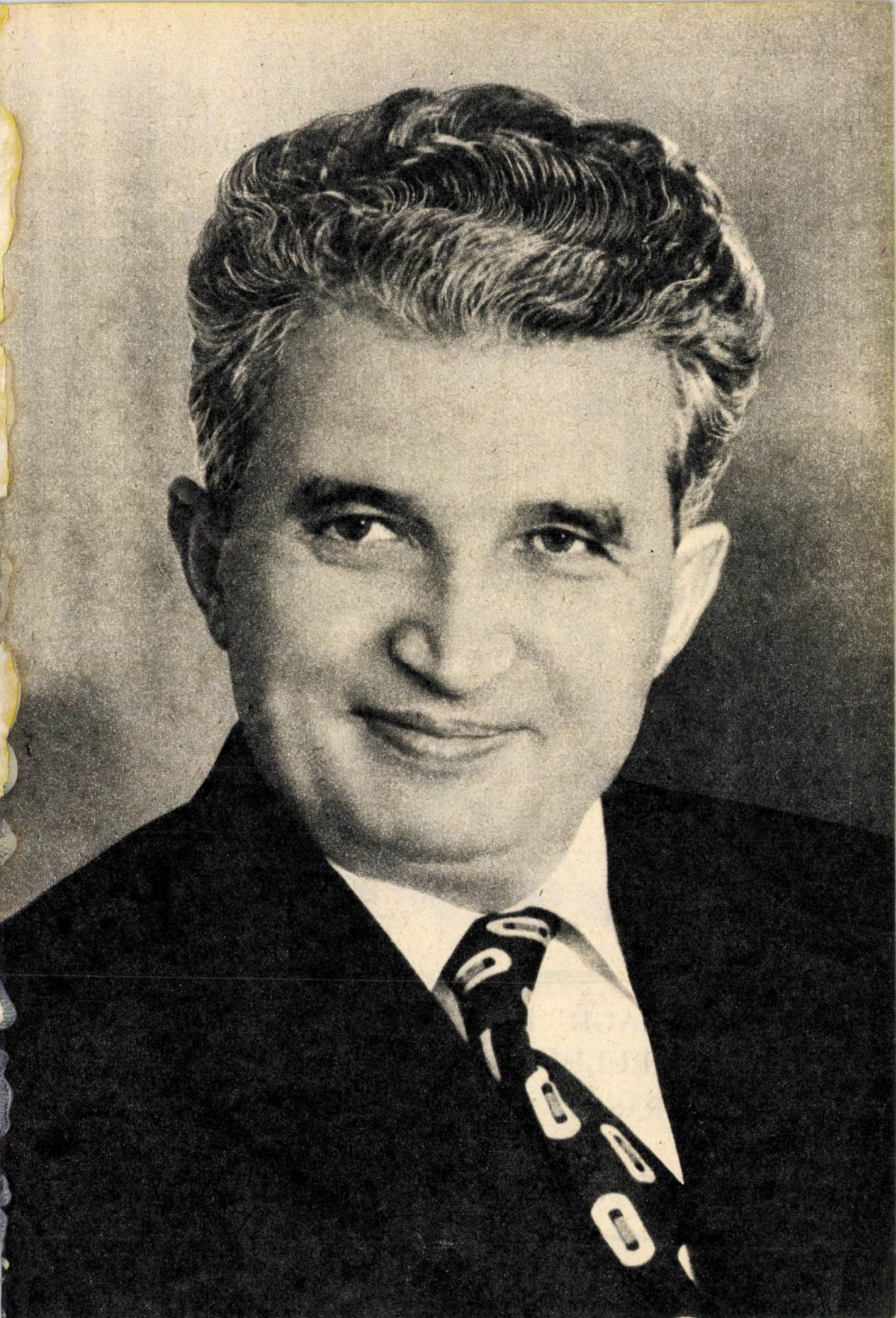

ci
ne
ma

1983

**„Sarcini importante
au cinematografia și teatrul.
Avem
o serie de rezultate pozitive.
Se impune să acordăm însă
mai multă atenție
conținutului filmelor,
pieselor de teatru,
mesajului lor educativ.
Cinematografia și teatrul
sînt mijloace importante
în educarea conștiinței
revoluționare
a oamenilor muncii,
a tineretului
și
trebuie să facem astfel încît
ele să-și îndeplinească
în mai bune condiții
rolul pe care îl au în societatea
noastră.“**

Nicolae CEAUȘESCU

TRĂIASCĂ
PARTIDUL COMUNIST ROMÂN
ÎN FRUNTE CU SECRETARUL SĂU GENERAL,
TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU !

Un uriaș efort constructiv și înnoitor

1982—1983. Nimic mai omenesc, de fiecare dată, la trecerea dintr-un an într-altul, decât încercarea de a descifra prin ce vor rămâne marcate, în conștiința noastră intimă și colectivă, acest prag, această treaptă.

Înainte de toate, cumpăna anilor 1982—1983 are pentru cetățenii României contemporane semnificația a două mari aniversări, care încadrează momentul Anului Nou și prin care ne măsurăm, cu

îndreptătită mândrie, cîștigurile noului nostru istorii, ne prefigurăm viitorul, drumul de parcurs, într-o lume din ce în ce mai angajată în lupta pentru salvagardarea acestui viitor.

La 30 decembrie 1982: Aniversarea patriei reînnoite, împlinirea a 35 de ani de la înfăptuirea unui vechi vis național — „republica la români”.
26 ianuarie 1983: aniversarea a 65 de ani de viață și peste 50 de ani de luptă revoluționa-

ră a președintelui republicii, primul președinte al României, secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**.

Cei 35 de ani care au trecut de la proclamarea republicii, de la acest act cardinal al Revoluției de eliberare socială și națională, coincid cu istoria transformării radicale a României, pe toate planurile, de la cel economic și de

93286

BIBLIOTECA „ASTRA”
SIBIU

mografic la cel al educației și culturii, istoria unui progres spectaculos al urbanizării, al asimilării tehnicilor moderne în arsenalul deprinderilor naționale, progres care s-a răsfrânt direct asupra vieții noastre spirituale, un reflex al acestei evoluții fiind și crearea unei industrii cinematografice proprii, cu o producție al cărei volum ne situează de pe acum printre țările cu o dezvoltare medie, sub raportul numărului de filme la

această perioadă l-a marcat în climatul de lucru și de creație, în deschiderea spre lume și spre propriile noastre vocații, în afirmarea independenței și suveranității naționale a României socialiste.

Care este ponderea acestei perioade în afirmarea capacităților noastre de creație ne-o spune de la sine compararea cifrelor de producție ale studiourilor. Dacă din 1948 pînă în 1965 inclusiv au avut loc exact 90 de premiere cu filme

marelui patriot și comunist de omenie, căruia îi celebrăm acum o jumătate de secol de luptă revoluționară și 65 de ani de viață, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**.

Sensibili, asemeni tuturor concetățenilor, la atenția și îndrumarea stăruitoare pe care secretarul general al partidului le-a acordat și le acordă mereu artei, culturii, educației, manifestărilor conștiinței socialiste și patriotice, ale demnității naționale și in-

milionul de spectatori.

Exact jumătate din acești 35 de ani ai republicii, cei 17 ani și jumătate care au trecut de la Congresul al IX-lea, de la alegerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** în fruntea partidului, reprezintă în realitate mult mai mult, prin sporul înregistrat în avuția națională, prin saltul pe care

românești de lungmetraj, în perioada 1965—1982 am înregistrat peste 310 noi premiere. Iar acestea nu sînt decît două dintre reperetele uriașului efort constructiv și înnoitor, întreprins cu succes, sub conducerea partidului, îndeosebi de cînd revoluția și construcția noastră socialistă sînt inspirate de contribuția creatoare, determinantă, a

dividuale a omului nou, toți cineștii și cinefilii din țara noastră își exprimă, în acest moment aniversar, deplina lor adeziune la politica internă și externă a partidului, a României socialiste, hotărîrea lor de a urma neabătut, în strînsă unitate, acest drum de luptă și muncă, drumul unor realizări și al unor perspective mereu însuflețitoare.

35 DE ANI DE LA PROCLAMAREA REPUBLICII

● Filmele construcției socialiste

Această adeziune și această hotărâre sînt modul cel mai propriu în care înțelegem să sărbătorim marile date care încadrează revelionul 1982—1983, conștienți că numai munca intensă și calificată, numai dăruirea și abnegația revoluționară, patriotică, topite în fapte, în performanțe ale producției și auto-depășiri ale creației, numai

înscrierea la cote maxime în circuitul național și internațional de valori pot să învingă inerțiile și greutățile, să situeze viața noastră, arta noastră și țara noastră la nivelul aspirațiilor și vocațiilor pe care le avem.

Este sensul durabil și suprem al repetatelor îndemnuri cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu se adre-

sează în permanență tuturor oamenilor muncii și, în acest cadru, în mod direct, cineaștilor, creatorilor de artă, tuturor factorilor care concurează la finalizarea operei de educație căreia ne dedicăm. Este marele impuls pe care președintele republicii l-a imprimat, nemijlocit, întregii activități a

cinematografiei naționale, la întâlnirile sale cu cineastii, constituite într-o adevărată carte a muncii și a exigenței, întru realizarea unor opere mari, cu adevărat valoroase. Este impulsul dat conceperii și realizării unor filme care să contribuie într-adevăr la creșterea patrimoniului național și universal de valori, la educarea milioaneilor de spectatori într-un autentic spirit revoluționar, patriotic. Este spiritul umanismului profund al poporului nostru, atât de atașat de criteriile morale, de măsura frumosului, de rafinamentul îndelung exersat al culturii sale, cu încredere în virtuțile creației pașnice, ale înțelegerii și respectului reciproc datorat națiunilor egale

în drepturi, naționalităților înfrățite, individualităților creatoare. Este implicit o disciplină civică și profesională, statuată și transformată în cod etic după-Congresul al IX-lea al partidului, grație omului care crede cel mai mult în puterea progresului uman și a civilizației de a învinge obscuritățile forței și violenței, cu convingerea că lupta unită a popoarelor poate instaura, pe planeta noastră, o lume mai bună și mai dreaptă.

Ideea luptei pentru o nouă calitate, pe care Congresul al XII-lea al partidului, din inițiativa secretarului său general, a transformat-o în deviză programatică, a luminat, încă din 1971, fiecare dintre în-

tîlnirile tovarășului **Nicolae Ceaușescu** cu cineastii, cu ceilalți oameni de artă și cultură. Indicațiile sale tematice și metodologice, pronunțate cu aceste memorabile prilejuri, sînt imperative izvorîte dintr-o adîncă înțelegere, atît a menirii, cît și a originalității actului artistic, cu deschiderea sa spre realitățile prezentului, spre sensurile durabile ale trecutului, spre ceea ce au specific și unic spiritualitatea românească, actualitatea noastră socialistă, în record nediscriminatoriu cu valorile întregii lumi și ale tuturor timpurilor. Străini de suficiența opacă și de mulțumirea de sine a mediocrității, depărtîndu-ne de tot ceea ce ar putea să obstrucționeze în-

Să facem din creația literar-artistică, din cinematografie și teatru, mijloace puternice de educație revoluționară, de formare a omului nou cu înalte însușiri, animat de idealurile dreptății sociale și naționale, ale echității, de spiritul colaborării, prieteniei și păcii cu toate popoarele lumii.

Nicolae CEAUȘESCU

plinirea, în această perspectivă, a talentelor de care dispunem, creatorii din cinematografie, colaboratorii lor și nu în ultimul rând criticii sînt și trebuie să fie conștienți de marile datorii care le rămîn de îndeplinit pentru a ridica arta filmului românesc la nivelul acestor exigențe. În acest sens, recentul Congres al educației politice și culturii socialiste, expunerea la Plenara care a precedat Congresul și cuvîntul rostit la Congres de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sa-

lutul Comitetului Central prezentat de tovarășa **Elena Ceaușescu** sînt pentru noi toți un izvor mereu viu de inspirație, un program de lucru.

Un program care capătă noi dezvoltări în documentele Conferinței Naționale a partidului, de la acest sfîrșit de an 1982. Este programul cu care intrăm în noul an, cu convingerea că stă în puterile noastre să învingem toate dificultățile, să sporim productivitatea și creativitatea muncii

noastre, cu certitudinea că roadele acestei munci și ale acestei creații aparțin și vor aparține generațiilor prezente și viitoare ale patriei noastre unice și eterne.

Pășind în noul an sub semnul marilor aniversări ale republicii și președintelui republicii, adresăm tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, tovarășei **Elena Ceaușescu**, din toată inima, urarea

„La mulți ani!”

„CINEMA”

sub
semnul
Conferinței
Naționale
a P.C.R.

panoramic românesc

Filmele de azi,
un angajament
pentru mâine

Ce filme vom vedea în 1983?

Fiecare expresie își capătă înțelesul din unghiul celui ce o rostește. „Filme în lucru” înseamnă pentru dumneavoastră premierele ce le așteptați în '83. Pentru cei din Buftea și de la Casele de filme aceeași expresie strânge laolaltă plan, producție, parametri economici — și nu nu-

mai — ai filmelor anului 1982. Pentru creatori, pentru cineaști, „filme în lucru” înseamnă — cel puțin în intenție, în punctul de pornire — concretizarea unui angajament ce poate sluji ca deviză acestui an cinematografic: **noua calitate**. Pentru reporterul care în panoramicul lunar al revistei are

privilegiul de a surprinde pe viu clipa de filmare, aceeași sintagmă înseamnă un raff-panoramic, deci o rapidă și telegrafică trecere în revistă a tuturor filmelor aflate în diferite stadii de elaborare.

Omagiu

Două filme: **O viață închinată patriei**, partidului, poporului și **Al patriei erou între eroi**, primul lungmetraj, al doilea metraj mediu, sînt dedicate vieții și activității revoluționare a președintelui țării, secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**. Filmele se află în faza de montaj-sonorizare, urmînd a fi difuzate pe ecrane în prima lună a anului. Lungmetrajul: scenariul — **Nicolae Dragoș** și **Dinu Săraru**, regia: **Virgil Calotescu**; filmul de metraj mediu — un poem cinematografic — scenariul: **Nicolae Dragoș**, regia: **Pompiliu Gîlmeanu**.

Iată ce declara în timpul filmărilor poetul-scenarist **Nicolae Dragoș**: „Filmul al cărui scenariu și comentariu le-am scris împreună cu cunoscutul prozator **Dinu Săraru**, îl dorim un omagiu în care să se adune cît mai aproape de intensitatea lor, sentimentele cu care toți fiii patriei îl înconjoară pe marele fiu al ei, ca întotdeauna și în acest memorabil moment aniversar. Cei 50 de ani de luptă și activitate revoluționară ai tovarășului **Nicolae Ceaușescu** cuprind în ei atît de multe momente de înaltă semnificație — fiecare dintre ele putînd da naștere unui film emoționant, încărcat de semnificații. Dintre aceste multiple semnificații aș evidenția pe cea care se desprinde din prezența lîngă marele om politic, încă din anii tinereții, ai luptei în ilegalitate, a tovarășei **Elena Ceaușescu**, constituindu-se într-o frumoasă pagină de pasiune revoluționară, într-un model de devoțiune politică și umană, cărora anii de după eliberare le-au adăugat resurse noi, înălțătoare”.

Film istoric, film politic

● **Pe malul stîng al Dunării albastre.** Scenariul și regia: *Malvina Urșianu*. Se află în filmări în ultima lună a anului. Ca timp și spațiu în care se desfășoară povestea, poate fi socotit din aceeași familie cu *Serata* și *Linștea din adîncuri*. Ca modalitate a națiunii cinematografice, poate fi apropiat mai curînd de *Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu*. Deci ideatic și stilistic în universul filmului de autor, semnat *Malvina Urșianu*. Reluăm pentru actualitatea ei o mai veche declarație a cineastei: „Un regizor, ca orice artist, are biografia sa spirituală și nu numai. În ceea ce mă privește, probabil că nu m-am eliberat de obsesia unor experiențe spirituale care mi-au marcat adolescența. Observați filmografia foarte multor realizatori de filme și veți găsi același lucru: analiza unui sentiment sau a unei stări pe mereu alte fețe din mereu alte unghiuri”. În distribuția filmului: *Gina Patrichi, Lucia Mureșan, George Con-*

În vara lui '44... Pe malul stîng al Dunării albastre. (Scenariul și regia: *Malvina Urșianu*. Cu: *Emilia Dobrin-Besoiu, George Constantin, Maria Rotaru*)

„Dacă dragoste nu e, nimic nu e”... (Tora Vasilescu în *Intrusul*. Scenariul și regia: *Constantin Vaeni, după romanul lui Marin Preda*).

stantin, Gheorghe Dinică, Emilia Dobrin-Besoiu, Maria Rotaru.

● **Dragostea și revoluția.** Scenariul: *Dinu Sărau*, după romanul cu același titlu. Regia: *Gheorghe Vitanidis*.

„Sînt un obsedat al Ideii de literatură politică și de teatru politic, și de film politic și în tot ce am scris, roman sau scenariu de film, această obsesie a fost fundamentală”, declară scriitorul *Dinu Sărau* și iată-l revînd în cinematografie cu un al treilea scenariu, **Dragostea și revoluția** scris pentru același regizor cu care a realizat *Clipa*: *Gheorghe Vitanidis*. „Mă interesează — declară *Gheorghe Vitanidis* în timpul recentelor filmări — evoluția destinului unor eroi din *Clipa*, pe care îi păstrez o dată cu interpretii lor. Dar în noul film sînt cuprinse și alte destine umane, universul lor intim, cu pendularea permanentă între dorința împlinirii individuale și datoria fundamentală de a rămîne credincios idealurilor sociale și politice. Uneori aceste tendințe nu coincid, de aici dramele multora...” În rolurile principale: *Valeria Seciu, Gheorghe Cozorici, Ion Dichiseanu, Mircea Albulescu, Rodica Tapalagă și George Constantin*.

care nu cunosc nuvela, iată o introducere în atmosfera filmului pe care o făcea regizorul înaintea primului tur de manivelă: „*Căruța cu mere* este o căruță cu minuni, cu surprize, ...căruța unor artiști ambulanți care cutreiera satele în '45, în acel început de lume, de prefaceri sociale...” Filmul a intrat în faza de montaj la Bufta. În rolurile principale: *Radu Gheorghe, Ion Dichiseanu, Dinu Manolache și Florina Cercei*.

În actualitate: actualitatea

● **Faleze de nisip.** Regia: *Dan Pița*. Scenariul: *Bujor Nedelcovici*, după romanul „Zile de nisip”, „o operă literară solidă — o recomandă regizorul — cu caractere puternice și conflicte psihologice acute, din care scriitorul *Bujor Nedelcovici* a extras un scenariu foarte aproape de ceea ce mă interesează pe mine. Conflictul principal se declanșează între un om realizat din punct de vedere social, profesional și material, un om la apogeu și un altul, aparent un „nimeni”, în fond mult mai puternic, mai rezistent psihic”. În rolurile principale: *Victor Rebengiuc, Carmen Galin, Marin Moraru, Gheorghe Visu, Ovidiu Schumacher, Magda Popovici, Ion Vlăcu și Cătălina Murguș*.

La o cumpănă a istoriei

● **Căruța cu mere**, ecranizarea nuvelei cu același titlu de *D.R. Popescu*. Regia: *George Cornea*. Pentru cei

Personaje care au prins viață în *Clipa...* Le veți urmări destinul în *Dragostea și revoluția*. Aceiași realizatori: Dinu Săraru și Gheorghe Vitanidis. Aceiași interpreți: Ion Dichiseanu și Rodica Tapalagă

A cincea lebadă se numește Duffy

• Un accident numit Duffy este titlul filmului pe care-l realizează regi-

Un zîmbet dintr-o comedie: Catrinel Dumitrescu în *Buletin de București*. Regia: Virgil Calotescu. Scenariul: Francisc Munteanu

Din familia „Bunicului”, așa cum l-ați cunoscut în *O la-crimă de faia* (Dorel Vișan în *Bunicul și o biată cinste* — scenariul: Petre Sălcudeanu; regia: Iosif Demian)

zorul Mircea Mureșan după cunoscuta piesă a lui Paul Everac „A cincea lebadă”. În rolurile principale: Octavian Cotescu, Rodica Mureșan, Gilda Marinescu, Florin Piersic. „Miza filmului — spune dramaturgul Paul Everac — este de a face, într-un fel, procesul unei generații, care consacrându-se vreme de mulți ani de zile tuturor obiectivelor sociale și politice pe care țara noastră le-a avut de împlinit, n-a avut niciodată răgazul să vadă că, dincolo de ele, mai există o zonă de trăire, de un firesc tulburător uneori, altelei derutant, dar plin de farmecul unei libertăți interioare. Se întâmplă în personajul meu principal (în film Octavian Cotescu) acea rup-

tură pe care nădăjduiesc că piesa a expus-o destul de convingător și pe care nu văd de ce n-ar face-o și filmul, cu condiția ca Duffy să conțină coeficientul acela de poezie, cu care în intenția mea a fost investită”.

Lumini într-un sat, azi

• **Întunericul alb.** Scenariul și regia: Andrei Blaier. Filmul se află în fază de finisaj. În distribuție: Silvia Ghelan, Carmen Galin, Gheorghe Diniescu, Florin Călinescu, Emanoil Petrut, Val Uritescu. „Mă preocupă — declară Andrei Blaier — încă de la *Ilustrate cu flori de cîmp*, dramele pe care le provoacă ignoranța sau fanatismul de orice fel. Aici e vorba de fanatismul bigot care distruge dragos-

tea și viața unor tineri. Pe unul îl ucide fizic, pe celălalt moral...”

Tandru, dulce și amar...

• **Fructe de pădure.** Scenariul: D.R. Popescu. Regia: Alexandru Tatos. Filmările s-au terminat în județul Covasna. Iată declarația regizorului din

această perioadă: „M-am întâlnit acum trei ani cu un scenariu tandru, cald, omenesc, proaspăt, dulce și amar, așa cum sînt fructele de pădure, poate cel mai frumos scenariu pe care l-am citit... E filmul visurilor spulberate, al compromisurilor pe care le facem uneori cu viața, al forței și frumuseții morale, care-ți dau puterea să te ridici, chiar și atunci cînd pari iremediabil căzut, dar și al răului pe care-l putem face din ușurință și inconștiență, schimbînd cursul unui destin”. Într-o distribuție alcătuită mai mult din neprofesioniști, apar actorii: Mariana Mihut, Dinu Ianculescu, Ion Fiscuteanu, Lupu Buznea, Marin Bena, Tudorel Filimon, Doina Tamaș și Ion Besoiu.

„Problemele” fiecăruia...

● **Escapada**, debutul regizorului Corneli Diaconu, pe un scenariu scris de Mircea Radu Iacoban, e gata de premieră. În distribuție: Valeria Seciu, George Constantin, Octavian Cotescu, George Negoescu, Constantin Măru și Magda Catone. Mircea Radu Iacoban: „Cinci oameni plecați să se destindă la o partidă de vînătoare. De sub înșelătoria crustă a conversației banale și complezente, răzbat, încet-încet, ceea ce ne-am obișnuit a numi (cu un cuvînt calp) „problemele” fiecăruia. Mai întîi ecouri de pîrtate, aluzii și jumătăți de înțelesuri. Spre a se ajunge către mijlocul filmului la motivul adevărat al „escapadei”.

Vinovat? Nevinovat?

● **Singur de cart**. Scenariul: Lazar Fulga și Tudor Mărăscu. Regia: Tudor Mărăscu. Din unghiul regizorului: „Într-un accident de automobil un tînar își omoară părinții. Un destin marcat de vina tragică. Pentru mine un film de cumpănă, și nu pentru că este al treilea, ci pentru că, sper, va reprezenta, în fine, stilul pe care în primele două l-am căutat doar... La ora cînd acest „almanah” pleca spre tipar, distribuția se afla în fază de prospecții.

Sub aparența unui policier

● **Bunicul și o biată cinste** este titlul provizoriu al filmului semnat Pe-

Cînd „rătăcirea” durează mai mult decît o clipă... *Întinericul alb* (Scenariul și regia: Andrei Blaier. Cu: Florin Călinescu, Carmen Galin și Gheorghe Dinică)

tre Sălcudeanu — scenariul: Iosif Demian — regia. În filmări la sfîrșitul anului. În distribuție: George Negoescu, Dorel Vișan, Petre Simionescu, Ioana Bulcă, Constantin Gabor, Radu Ilcuș, Zaița Brîndușa-Silvestru, Camelia Zorlescu, Lupu Buznea, Tatiana Botez. „Pentru mine, spune scriitorul Petre Sălcudeanu — filmele din seria „Bunicul” nu sînt polițiste. Am ales această modalitate într-un timp în care adevărul se putea spune mai ușor între paranteze. Dar problemele sociale, realitatea rămîn aceleași din orice unghi le-ai privi, exact ca și reflectarea într-o oglindă. În plus, într-un film polițist, nu e de neglijat satisfacția pe care o dă spectatorului faptul că vrînd-nevrînd adevărul trebuie să învingă”.

Un policier în toată regula

● **Viraj periculos**, un film în regia lui Sergiu Nicolaescu, a intrat în cabinetele de montaj-sonorizare. „Filmul pornește de la un accident de circulație și se termină cu o crimă. Mai exact cu descoperirea făptașului. Totul se întîmplă în trei zile, la mare, în apropierea șantierului Dunăre—Marea Neagră.” Cel care ne introduce astfel în subiectul filmului este unul din interpreți, chiar regizorul, alături de care, mai apar în distribuție: Ion Besoiu, Anca Szönyi, Iurie Darie și Ovidiu Iuliu Moldovan.

În lumea satului descris de Ion Agârbiceanu (Ana Ciontea și Dragoș Pîslaru în *Întoarcerea din iad*. Scenariul și regia: Nicolae Mărgineanu)

Într-o pauză pe platou, un zimbet pentru dumneavoastră!
Echipa filmului *Un accident numit Duffy*. (Scenariul: Paul Everac; regia: Mircea Mureșan)

În prim-plan: un rol episodic

● Sfârșitul nopții, în regia lui *Mircea Verou*, după un scenariu de *Marian Iordache*, film aflat în copie-standard, se înscrie tot în categoria „policier”. În loc de „unghiul regizorului” vă propunem un prim-plan al unui rol episodic, din care sperăm că veți putea „citi” filmul. *Radu Vaida*: „Personajul n-are nume. E de vîrsta mea; l-aș pu-

tea întîlni oricînd pe stradă. Aș prefera să nu-l întîlnesc niciodată. E vorba de un delincvent. Apare într-o singură secvență la „Hotel Nord”: un milițian rănit grav la mîină îl somează să iasă din lift, unde s-a blocat de spaimă. La rîndul lui rănit — de fapt el atacase, milițianul a tras în legitimă apărare — abia se mai ține pe picioare, dar nu vrea să iasă. Vine și procurorul (*Mircea Diaconu*): „Co-boară, n-ai nici o șansă. Tot vei ieși... dacă nu, te privește... Eu am plecat”. Moment de pauză. Se aude liftul coborînd”. În distribuție: *Mircea Diaconu*, *Gheorghe Visu*, *Petre Tanasievici*, *Costel Constantin*, *Ion Vilcu*,

Indicații de regie pentru... un *Viraj periculos* (*Sergiu Nicolaescu* regizor și interpret — operatorul *Marian Stanciu* și *Anca Szönyi*)

Constantin Brînzea, *Mariana Buruiană* și *Radu Vaida*.

Misterul „Trandafirului galben”

● *Misterele Bucureștilor* poate fi considerat un al treilea episod după *Drumul oaselor* și *Trandafirul galben*. Aceiași realizatori: *Eugen Barbu* și *Nicolae Paul Mihail* (scenariul), *Doru Năstase* (regia), și aceeași interpret principală: *Florin Piersic*, *Marga Barbu*, *George Motoi*, *Papil Panduru*, *Ioana Pavelescu* cărora li se adaugă de această dată *Ion Besoiu*, *Constantin Codrescu*, *Emil Coșieru*, *Mihai Mereuță* și *Dinu Ianculescu*. Ce ar trebui să nu-i lipsească unui bun film de aventuri? Răspunde *Eugen Barbu*: „Păi tocmai ceea ce face excelența acestui gen. Adică să aibă suspense, să fie bine jucat, să te lase cu gura căscată la sfîrșit — „Cine-i criminalul?” — și să aibă, neapărat, un erou!”...

Un serial TV pentru copii

● *Racheta albă*, un film inspirat din cartea cu același titlu de *Ludovic Roman* în regia *Cristianei Nicolae* (autoare și a scenariului) va cuprinde zece episoade a câte 26 de minute fiecare. O colaborare între Studioul cinematografic București și Televiziune. În jurul unei comori — în ziua de azi! — urmăririi, mister, primejdii, tot ceea ce face farmecul unui film de aventuri ai căror eroi nu au mai mult de 14 ani. Printre copii (în rolurile principale elevii: *Mircea Velîșor*, *Radu Nicolae*, *Adrian Vilcu*, *Mihai Pavlovici* și *Sorina Didilescu*) veți reîntîlni un actor, prieten bun al copiilor: *Emanoil Petruț*.

Aventuri în altă epocă

● *Comoara*. Scenariul: *Constantin Ciubotaru* Regia: *Julian Mihu*. Un film care își aștepta premiera la sfîrșitul acestui an. „Un film — declară *Julian Mihu* — îndeosebi de „capă și spadă” (secolul al XVI-lea) în care importante mi s-au părut a fi bărbăția eroilor, umorul și suspensul acțiunii. Vorbim nu doar despre eroism ci și despre lașitate și eșec, despre destin și întîmplare”. În distribuție: *Gheorghe Cozoric*, *Violeta Andrei*, *Jean Lorin Florescu*, *Mihai Berechet*, *Julietta Szönyi*, *Andrei Finți* și *Valeriu Paraschiv*.

Comedia: o nouă virstă de aur?

lată acum și cele mai așteptate filme, filmele cerute de toți spectatori: comedii! În luna decembrie, două dintre ele se apropiau de faza finală.

● **Buletin de București.** Scenariul: Francisc Munteanu. Regia: Virgil Calotescu. În distribuția filmului: Octavian Cotescu, Draga Olteanu Matei, Mircea Diaconu, Rodica Mandache, Constantin Diplan, Catrinel Dumitrescu. Ce va fi filmul? „O comedie-comedie”, spune Francisc Munteanu, „o comedie tristă” adaugă Virgil Calotescu — năravuri „moderne”, situații înfălșinate în viață și eroi printre care ne mișcăm zilnic.” Filmul e gata de premieră.

● **Mult mai de preț e iubirea.** Scenariul: Nicolae Țic și Dan Marcoci. Regia: Dan Marcoci. În rolurile principale: Rodica Negrea, Dinu Manolache, Leopoldina Bălănuță. Dan Marcoci: „Un film despre sufletul unei fete, despre dragoste; dragostea ca deschidere spre lume, ca armonie cu lumea... Tineri ai zilelor noastre”...

Lungul drum al cuvintului spre imagine

● **Homo-sapiens**, un film de Ion Popescu Gopo (scenariul și regia) se apropie și el de premieră. Gopo mărturisește: „Omulețul ăsta mă terorizează. De ce? Pentru că, deși eu spun că fac ce vreau cu el, de fapt el face cam ce vrea cu mine. Nu poate rezolva o situație decât în sistemul sau în stilul lui. **Homo-sapiens** e un fel de cocktail, un eșantion de filme din diferite etape, care toate la un loc, povestesc un alt subiect, un alt film.”

Gel mai cunoscut „omuleț” cu floarea

Ecranizarea constituie un capitol aparte al filmelor acestui an. Întii, pentru că ele sînt în majoritate „adaptări cinematografice”, avînd scenariul scris chiar de regizori. Apoi pentru că în această categorie vom întîlni cîțiva dintre cei mai apreciați regizori ai tinerelor generații.

● **Gissando.** Scenariul și regia: Mircea Daneliuc, după „Omul din vis” de Cezar Petrescu. De ce această navelă? „Am simțit, spune Mircea Daneliuc — că pot vorbi prin intermediul ei, despre starea de violență a societăților contemporane, în speță a fascismului, și că o pot face printr-o manieră de abordare mai puțin uzată, mai puțin intrată ca obișnuință în conștiința culturală a publicului”. În

Misteriosul Mărgelatu, așa cum îl știți din Drumul oaselor, din Trandafirul galben și cum îl veți vedea în Misterele Bucureștilor. Scenariul: Eugen Barbu și Nicolae Paul Mihail. Regia: Doru Năstase

distribuție: Ștefan Iordache, Tora Vasilescu, Petre Simionescu, Ion Fiscuteanu, Rodica Antip, Mitică Popescu, Nicolae Albani și Paul Lavric.

● **Ochi de urs.** Scenariul și regia: Stere Gulea, după romanul lui Mihail Sadoveanu. „Sensul secund” al unei zone de mai restrînsă popularitate decît romanele istorice, dar esențială pentru înțelegerea operei lui Mihail Sadoveanu. În distribuție: Sofia Vico-veanca, Dragoș Pîslaru, Daniela Vlădescu, Dorina Lazăr, Val Uritescu, Flaviu Constantinescu, Nicolae Urs, Nicolae Prada și elevii: Manuela Stoienescu și Iosif Stoian.

● **Întoarcerea din Iad.** Scenariul și regia: Nicolae Mărgineanu, după navela „Jandarmul” de Ion Agârbiceanu. În distribuție: Constantin Brînzea, Remus Mărgineanu, Maria Ploae, Ana Ciontea, Vasile Nițulescu, Lucia Mara, Liliana Țicău, Ion Săsăran, Val Uritescu. Din unghiul regizorului: „Un film cu sentimente puternice, pasiuni duse la paroxism, un coșmar care stăpînește oamenii și locurile, din momentul în care eroul, un fel de zburător, se întoarce în sat, iscînd panică și neliniște. Sînt anii primului război mondial.”

● **Intrusul.** Scenariul și regia: Constantin Vaeni, după romanul lui Marin Preda. Cîteva precizări mărturisite de regizor într-un interviu apărut în revista „Flacăra”: „Nu e vorba de un scenariu propriu-zis, ci de o adaptare cinematografică a romanului. Am încercat să-l păstrez cît mai intact spiritul și sper că am reușit să fiu consecvent acestui angajament și în procesul de realizare a filmului, transpunînd materia literară într-un alt limbaj, cu alte legi decît cele ale literaturii. Marin Preda în „Imposibila întoarcere” susține că „Intrusul” este cartea

unui erou care traversează o experiență tragică, din care iese purificat”. În distribuția filmului: Șerban Ionescu, Tora Vasilescu, Valentin Teodosiu, Irina Petrescu, Amza Pellea, Remus Mărgineanu și Valeria Sitaru.

V-am prezentat așadar forșpanurile pentru o mare parte din premierele anului 1983. Deocamdată ele se află în lucru. Deocamdată primii lor spectatori sînt chiar autorii, cineasții, cei cărora le spunem acum, în prag de An nou: *La mulți ani!* o dată cu urarea noastră devenită tradițională *La multe filme bune!* Ce altceva le-am putea dori regizorilor, scenariștilor, actorilor noștri? Un an cinematografic rodnic! Și sala plină... nu numai la premieră! La mulți ani!

R. PANAIT

În '45, colindînd satele din Bărăgan, într-o căruță cu artiști ambulanti (Florina Cercel în *Căruța cu mere*, scenariul: D. R. Popescu, regia: George Cornea)

sub semnul
Conferinței
Naționale
a P.C.R.

Festivalul național „Cîntarea României“

Cinecluburile în stagiune continuă

Amplul fenomen cultural-artistic care este Festivalul național „Cîntarea României“ se datorează o deosebită efervescență a cineamatorismului nostru. Există la ora actuală în România 18 937 de cineamatori și 1 060 de cinecluburi. În etapa de masă a fiecărei ediții a festivalului au fost proiectate în jur de 1 000 de filme.

Cine-hartă

Pe o hartă a cineamatorismului național județele de primă mărime ar fi: Arad (18 cinecluburi), Bihor (24), Caraș-Severin (25), Dolj (31), Galați (25), Hunedoara (25), Timiș (22). În alte zone întâlnești ori prea puține cinecluburi în raport cu posibilitățile locale (Brașov, Sibiu, Maramureș, Cluj, Iași — ultimul cu doar 2 cinecluburi), ori prea puține filme în raport cu numărul cinecluburilor (București, Dimbovița, Satu Mare, Mureș). Evident, nici aici nu se pot da rețete. Uneori e de preferat un singur cineclub, unul și bun — unei puzderii insignifiante.

Pas cu pas

Nu toate cinecluburile existente produc filme. Unele funcționează ex-

clusiv ca cercuri de cultură cinematografică, datorită lipsei de aparatură și în special de peliculă. Cultura cinematografică nu e un proces prea lesnicios, nici prea rapid. Două puncte nevralgice semnalate de multe cinecluburi: insuficiența vizionărilor cu filme de arhivă pentru studiu și documentare și prea rarele întâlniri cu profesioniștii.

De la protecția muncii la eseu

Pentru aproape fiecare gen de film descoperi, în materie de cineamatorism, câte un festival: de la Festivalul de protecția muncii de la Galați, sau de la Festivalul „Omul și producția” de la Hunedoara, pînă la Festivalul de eseu cinematografic de la Arad, sau la Festivalul de animație de la Bacău. Cel mai nou festival: cel al poemului cinematografic de la Gura Humorului.

De remarcat că zonele puternice amintite mai sus au și festivalurile cele mai prestigioase. În Caraș-Seve-

rin, de pildă: la Reșița (ingeniosul festival al filmelor mai scurte de cinci minute), la Herculane și la Oțelul Roșu. Dar și un județ ca Iași, cu doar două cinecluburi, a inițiat în comuna Bivolari, de pe malul Prutului, festivalul filmelor inspirate din viața satului. Festivaluri înseamnă și jurii. În afara unor inimoși participanți profesioniști, prezenți în toate juriile, în toate anotimpurile, de la Slobozia pînă la Baia Mare, numărul profesioniștilor care se ocupă, practic, de cinecluburi e relativ redus. Nu e mai puțin adevărat, pe de altă parte, că există și cinecluburi în care îndrumarea riscă să devină substituție... Obiectivul îndrumării: definirea specificității, a unui drum propriu cineastului amator.

Omul sfințește cineclubul

Există cineamatori care și-au conturat un stil propriu, competitiv (profesionist vorbind), în stare să umilească multe priviri condescendente. Doar două exemple: Cornelii Dimi-

triu (cu **Solară** de pildă) și Sandu Dragoș (cu filme etnografice unice în țară). Din păcate, neavând copii, filmele nu circulă, nu se văd, practic nu există. Pentru că județe și festivaluri înseamnă de fapt oameni, iată doar câteva dintre zecile nume de creatori care ar merita amintiți: Iosif Costinas — Timișoara, Gheorghe Sabău — Arad, Nicolae Negruțiu, Norbert Taugner — Oțelul Roșu, Ferdinand Michitovici — Cîmpulung Moldovenesc.

Evenimentul anului cineamatoristic '82

...și un eveniment al istoriei cineamatorismului românesc: Consfătuirea națională de lucru cu cineamatorii și cercurile de artă fotografică organizată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Asociația Cineaștilor și Uniunea Generală a Sindicatelor. Principalul obiectiv: analiza prezenței cineamatorilor în ediția a III-a a Festivalului „Cîntarea României” și formularea premiselor de desfășurare a celei de-a patra ediții. S-au întâlnit, cu acest prilej, în jur de 200 de cineaști amatori, metodiști, instructori, profesori la școli populare de artă. Gazda: primitorul cinematograf „Studio”, din

Capitală, devenit, de-a lungul anilor, un fel de „casă a cineamatorului”. Din program: diaporame și filme (de amatori, documentare ale studioului „Sahia”, filme ale studenților de la I.A.T.C.). Viziunile au fost urmate de discuții în jurul aceluiași subiect: Condiția de cineașt amator. Invitați: cineaști profesioniști, care, susținând așa-numite lecții de perfecționare, au vorbit despre problemele actuale ale cineamatorismului (Andrei Blaier, Geo Saizescu, Alecu Croitoru), despre scenariul filmului de amatori (Dumitru Carabăț), despre imaginea filmului de amatori (Alexandru Intorsoreanu), despre sunetul filmului de amatori (ing. Aurel Mișcă). Iată trei opinii a trei cineaști profesioniști prezenți la Consfătuire:

Geo Saizescu: M-a bucurat largă participare. Poate că întâlnirile de acest gen ar trebui să fie mai dese; ar deveni atunci un permanent mijloc de comunicare, un real schimb de experiență. S-au pus în discuție probleme importante: dotarea materială a cluburilor, cultura cinematografică a cineamatorilor, circulația națională și internațională a filmelor... Cred că, pentru a fi în mod absolut reprezentativ pe plan republican, Consfătuirea ar fi bine să coopereze, în viitor, și cineașturile pionierești și cele studențești.

Dumitru Carabăț: Consfătuirea a fost importantă, în special ca modalitate de perfecționare, de profesionalizare. Cineaștul amator conștient de specificul filmului pe care îl practică,

trebuie să țină seama de mai multe condiționări. De pildă, condiționarea temporară: filmele de amatori fiind scurte (5—15 minute), le e mai potrivit să cultive alte tipuri de structuri filmice decât cea narativă, spre exemplu filmul de tip poetic, în care părțile se leagă prin opoziții și similarități, sau filmul discursiv-didactic (în care primează elementul demonstrativ) sau filmul eveniment (strictă mărturie, înregistrare a unui eveniment). Trebuie ținut cont și de condiționarea tehnică: imposibil fiind un sincron desăvârșit sau un ecleraj pretențios, cineamatorul trebuie să-și „încadreze” viziunea în limitele tehnice existente, dar ceea ce face, în acele limite trebuie să fie impecabil.

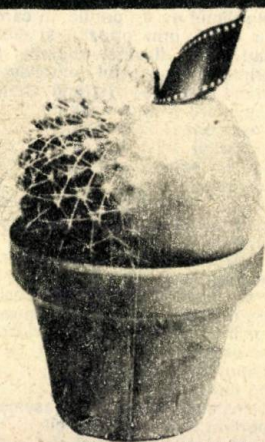
Alecu Croitoru: Consfătuirea, de o anvergură și de o importanță deosebită, înseamnă, de fapt, posibilitatea de întâlnire, nu numai a cineamatorilor între ei, ci și cu factorii de decizie ai organelor sindicale și de cultură. Important e că lumea s-a întors acasă cu câteva învățăminte practice privind activitatea viitoare. De asemenea important e că s-au luat câteva oportunități hotărâri privind o mai susținută popularizare a cineamatorilor, privind editarea unor lucrări ajutoare și privind calificarea profesorilor de cinema de la școlile populare de artă; toate acestea pentru a elimina improvizația și pentru a se asigura competența îndrumării.

Eugenia VODĂ

Spiritul creator în competiție:
„Cîntarea României”

film
și societate

Au cuvîntul: regizori, scenariști, actori

1. Mai mult decît alte arte, filmul este oglinda societății care îl produce. Vi se pare că societatea anilor noștri se regăsește — expresiv, palid, insuficient — în filmele noastre? Prin ce? Ce vi se pare că nu se regăsește?

2. Ce filme v-au reținut în mod special atenția? Prin ce?

3. Din filmografia dumneavoastră, ce vă mulțumește cel mai mult din acest punct de vedere? De ce? Ce vă nemulțumește cel mai mult? De ce? Ce roluri (scenarii) ați refuzat? De ce?

4. Cu experiența pe care o aveți în film, ce sugestii puteți face pentru îmbunătățirea calității filmului nostru, pentru ca el să exprime într-adevăr societatea noastră de azi în toată complexitatea ei?

Nici mai bune nici mai rele

Mi se pare că filmul nostru, ca un produs al societății anilor noștri, ilustrează valoric stadiul nostru de dezvoltare. Ele sînt filmele noastre, nici mai bune, nici mai rele, iar creșterea lor calitativă nu se poate concepe decât în contextul creșterii calitative a muncii și vieții în țara noastră.

Mi-au reținut atenția toate filmele bune.

Au fost bune pentru că mi-au plăcut.

Mircea ALBULESCU

Am refuzat un rol schematic, schematic la culme

1. Societatea noastră se regăsește insuficient în filmele noastre.

2. Puterea și Adevărul, Facerea lumii, Procesul alb, Mere roșii. Au fost mai aproape de problemele vieții, au avut personaje adevărate.

3. Rolul din Procesul alb, „Marta” și „Gerda Hoffman” din Un August în flăcări, pentru că primul era un personaj uman, credibil, cu meandre, iar al doilea total diferit pentru mine, față de ceea ce jucasem pînă atunci.

Refuz un rol dintr-un scenariu dat mie recent. Schematic la culme!

4. Să fie curajos, să fie sincer, să fie adevărat.

Marga BARBU

Mai multă competență

1. Societatea noastră nu se regăsește expresiv în filmele noastre. Există un Bietul Ioanide cu durată de —6 ore. De mai mulți ani eu și regizorul ne-am rugat, literalmente, de autoritățile respective să se facă un serial din acest excelent material filmat. Nu dorim nimic altceva, eu și țita, decât să-l restituim pe Călinescu publicului.

2. Nu m-au reținut nici un fel de filme românești din păcate. Croaziera are a făcut mare tapaj e numai o mică îndrăzneală și atât. Din păcate,

ca să găsești ceva actual de genul celui din scenariul respectiv, mi se pare cam ciș...

3. Cred că serialul cu Mărgelatu este o reușită a regizorului. Dar și el a început să dea semne de vedetism, amestecîndu-se în treaba scenariștilor ceea ce va avea consecințe... Cred că Facerea lumii a lui Vitanidis a fost un film destul de bun. Revăzut, a ciștigat mult.

4. Nu fac nici o sugestie, dar spun răspicat că atîta vreme cît filmele se fac după „filme” mai mult sau mai puțin solvabile ne vom zbate în mediocritatea în care trăim de 35 de ani în materie de filme! După ce au fost „tine cal” unii au devenit peste noapte „autori totali”. Adică zero-uri absolute! Sînt sătul de impostură. Să copiezi scene din filme străine și să îscălești, asta e la îndemîna oricui. Trebuie puținică ordine în cinematografia noastră și mai ales competență.

Eugen BARBU

Ce-i lipsește filmului nostru? Originalitatea și capacitatea de a filozofa

În ultimii ani au fost cîteva filme de nota opt, cîteva de nota doi și patru, restul de note șase și opt. Filmul de nota zece, capodopera care să sperie Cannes-ul și să-i smulgă Marele premiu, zace în mîntea vreunui geniu poate nenăscut. Ce-i lipsește filmului nostru? Observația profundă asupra vieții, capacitatea de a filozofa și, mai ales, originalitatea, adică curajul de a se întrece cu cei mai mari creatori ai lumii. Sînt de vină scenariștii și regizorii noștri? Numai în proporție de șaptezeci la sută. Celelalte treizeci de procente trebuie trecute pe seama unor impedimente de ordin administrativ-gospodăresc, a nepriceperii și birocratismului unor factori din acest domeniu. Amănuntele nu au importanță.

2. Ultimul film pe care l-am văzut a fost Înghițitorul de săbii al lui Alexa Visarion, un nume care se anunță a fi foarte important în cinematografia noastră. În general, merg rar în sala de cinematograf, prefer televizorul. Nu suport să fiu scuipat cu seminte în cap de la balcon și să ascult vulgarități.

3. Nici unul dintre filmele mele (și am făcut pînă acum vreo opt) nu mă mulțumește. Poate ar fi putut fi mai bune. Unele din cauza regizorilor, care erau diletanți. Celelalte neîmpliniri mi se datoresc mie sau caselor de filme, care mi-au temperat avinturile și ambițiile.

Ei sînt și actori și vedete
(Carmen Galin și Ion Dichiseanu)

De la Anița haiducilor până la Agatha din *Trandafirul galben* publicul a aplaudat-o (Marga Barbu)

Inteligența umorului și umorul inteligenței (Mircea Diaconu)

Ne-a spus că și-ar dori un rol serios (Tamara Buciuceanu)

4. Nu mă pricep să dau sugestii și sfaturi. Mă pricep să scriu cîte trei-patru scenarii pe an din care mi se aprobă unul. Procentul mi se pare mulțumitor. Sînt un om modest, mă mulțumesc cu puțin.

Ion BĂIEȘU

Nu tu un rid, nu tu o cută pe frunte

1. Insuficient. Dar mai ales palid. Paloare asemănătoare cu aceea a plantei care obișnuie să-și tragă seva din pămînt, este pusă într-o glastră, chiar dacă e pusă de miini îndemînă-tice și sub supravegherea celor mai binevoitoare priviri.

2. Mi-au reținut atenția filmele care au dovedit un înalt profesionalism, originalitate, vocația muncii, a gîndu-lui exprimat în imagine cinematografică și în general mi-au reținut atenția filmele pe care nu le-am uitat cînd am ieșit din sala de cinematograf și a că-ror amintire nici anii nu au șters-o. Și-mi dau seama că această categorie de filme reușește să definească niște personalități distincte, inconfundabile, pe care îmi permit să le enumăr în or-dine alfabetică: Blaier, Ciulei, Dane-liuc, Demian, Mihai, Pintilie, Pistiner, Pița, Tatos, Tănase, Veroiu, Visarion.

3. Filmele făcute cu Veroiu. De ce? Pentru că le-a făcut Veroiu. Adăugînd încă vreo două la acestea, se alcătui-este filmografia mea. Eu cred că este de-ajuns și nu regret că nu am făcut altele. Singurul regret este faptul că

am refuzat să fac un film cu Blaier. Eram foarte oboșită și eu cred că in-vitația unui regizor ca Blaier merită să fie onorată cu o prezență aptă din toate punctele de vedere, să se în-hame la o muncă atît de grea.

4. Ce sugestii să fac eu „tinerei” ci-nematografiei românești? Parcă aș spune că ar fi timpul să renunțăm la acest adjectiv. Cine ne mai crede cînd spunem „tinăra cinematografie românească”? Adică peste ea nu au trecut niște decenii? Adică numai peste oameni se aștern anii și adică numai oamenii trebuie să învețe cîte ceva din scurgerea anilor și să-și for-meze așa-zisa „experiență”? Tot mai des îmi vine să o asemănăm unei fe-mei, care vrea cu tot dinadinsul să ră-mînă tinăra, să arate tinăra, să fie pri-vită ca o tinăra, să se comporte lu-mea cu ea ca și cu o tinăra și pentru asta recurge la tot felul de artificii: îmbrăcăminte vaporosă, dacă se poate în nuanțe de roz, zulufași, pri-viri drăgălașe, buze umezite de un zîmbet șăgalnic, nu tu acolo un rid, nu tu acolo o privire mai aspră, mai adevărată, nu tu acolo o haină mai obișnuită, o cută pe frunte provocată de o neliniște, de o durere, nu tu acolo un rîs din rărunchi și cîte altele.

Dar lăsînd gluma la o parte, ce mai cred eu este că multe filme făcute în adevărată tinerețe a cinematografiei românești sînt mult mai solide, mai mature, mai artă adevărată. De ce? Nu pot să răspund la această întrebare. Și chiar dacă aș răspunde, eu nu pot să determin nimic. Mai mult, chiar dacă aș îndrăzni să numesc cîteva din aceste motive, tot nu aș pu-tea determina nimic. Să nu vă supă-rați pe mine, dar eu cred că ne facem că încercăm să rezolvăm problema ci-nematografiei românești. Și ca argu-ment că e așa, sînt chiar răspunsurile pe care le-am dat eu întrebărilor dumneavoastră.

Leopoldina BĂLANUȚA

Mai multă incre-dere în creator:

1. Și da și nu — e un amestec uneori ciudat între expresiv, palid și insuficient. Lipsește de multe ori din filmele noastre acel adevăr crud, uneori, al realităților noastre de fie-care zi.

2. Mihai Viteazul, Puterea și Adevă-rul, Mere roșii, Ion, blestemul pămîn-tului, blestemul iubirii, Filip cel bun, Secvențe, Răutăciosul adolescent, Nunta de piatră, Răscoala, Lumini și umbre, Ilustrate cu flori de cîmp, Pă-durea spînzuraților, Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu, Reconstituirea, Duminică la ora 6, Setea și altele. Au mult din noi, din felul nostru de a fi.

3. Mihai Viteazul, Ion... Puterea și Adevărul, Atunci i-am condamnat pe toți la moarte, Răscoala, Setea, Acto-rul și sălbaticii, Lumini și umbre, Am avut roluri bine scrise. Mă nemulțu-mesc filmele pe care le-am uitat. De ce? pentru că le-am uitat. Am refuzat rolurile din scenarii în care n-am avut încredere.

4. Doar una. Mai multă încredere în creatori din partea producătorilor pînă la prezentarea operei finite.

Ion BESOIU

Totul depinde de talent

1. Uneori, societatea anilor noștri se regăsește în filmele pe care le pro-

De la Caragiale la Mazilu nu i-a dezmințit inventivitatea talentului său (Octavian Cotescu)

Frumusețea dublată de expresivitate (Violeta Andrei)

Farmecul, incomparabilul farmec al lucidității (Radu Beligan)

ducem, foarte expresiv. Alteori palid și de cele mai multe ori nu se prea regăsește. Totul depinde de talentul autorilor. Poate că nu chiar totul... Dacă aspirăm să regăsim întreaga noastră societate cu toate frământările ei, în fiecare film de actualitate, se pare că vom pretinde în continuare, în zadar, filmului să-și asume imposibile virtuți. Să încercăm să prezentăm măcar parte din ea, căci este imposibil de cuprins într-un singur film.

2. Mai multe. Numai în ultima vreme, *Croaziera* și *Concurs* să zicem, sau *La capătul liniei*, *Faleze de nisip* și încă altele. Mi-au reținut atenția deci filmele care încearcă să spună cât mai mult despre societatea noastră în cadrul poveștii pe care și-o propun. Acestea reușesc și ceva în plus; un gând despre condiția omului în acest timp, o stare de neliniște privind nevoia de transformare.

3. N-am apucat să mă limpezesc. Nemulțumirile mele amestecate prea bine cu micile mele bucurii mă îndeamnă să reîncep. Sper deci să n-apuc să vă răspund cu o nedorită detașare întrebării, sper că, lucrând, mă-mi păstrez teritoriul de încercare.

4. Experiența nu e întotdeauna un jir. În ceea ce mă privește, încerc să descopăr tot mai sincer timpul meu cu argumentele mele. Încerc să n-aplic în fiecare film pe care-l fac, cu câte am deprins într-ale profesiei, și cu câte n-am renunțat, în cinste, în redință, în bunăvoință.

Andrei BLAIER

Să nu uităm comediiile. Oamenii au nevoie de ris ca de aer

1. Insuficient calitativ și cantitativ. Regizorii afirmați nu se prea „înghe-

suie” să realizeze filme de actualitate, sau cum le numește ancheta dv., filme care oglindesc societatea anilor noștri. E mai ușor să ecranizezi o operă clasică și să dai impresia că ai făcut un film contemporan, decât să abordezi o tematică de actualitate care să reflecte problemele contemporanilor noștri. Dar de asta se ferec nu numai regizorii ci și scenariștii. Citați un singur exemplu: ce film de actualitate-oglină a societății noastre contemporane a scris cel mai fecund dintre scenariști? În sensul anchetei dv., cred că nici unul, deși este evident că trăim cu toții în această societate, astăzi, aici în România.

2. Este adevărat că s-au făcut câteva filme care au reținut atenția: *Puterea și Adevărul*, *Clips*, *Proba de microfon*, *Mireasa din tren*. Unele atacă probleme din istoria noastră contemporană și le atacă cu curaj, dar din păcate se referă la trecut. În ceea ce privește prezentul, e mai greu.

Proba de microfon rămâne un film de curaj, dar nici în acest film nu este atacată o problemă majoră. Majoră este tema din *Hoții de biciclete*. Acesta era un film de actualitate, film care reflecta starea de lucruri din ani de după război din Italia.

Curajul este o noțiune care în fond nu depinde în ultimă instanță numai de creator, ci în egală măsură de producător și de cei care îndrumă creația, de climatul care se creează în producția de film. Aceasta este o problemă esențială și în film. În ultimul meu film, pe care îl consider un film de actualitate, am prezentat destinul Paulinei, chelnărița care se reprofilează și devine sudorită, iar mai departe va ajunge poate subinginer...

A încerca este una și a reuși e alta. Cred că nu am reflectat cu toată complexitatea destinul acestei femei care nu poate trece prin viață neobservată dar nevoită de multe ori să sacrifice ceva din ființa ei.

Evident că filmul trebuie să reflecte mai complex societatea noastră, trebuie să abordeze cu curaj temele pe care le dorim. Trebuie să facem în

asa fel ca spectatorul să se recunoască și să întâlnească în secvențele filmate, problemele de fiecare zi.

Temele de actualitate sînt foarte importante, dar să nu uităm nici comediiile. Trebuie să realizăm mai multe comedii. Oamenii au nevoie de ris ca de aer. Spectatorii vor să ridă. La cea mai mică intenție de comedie la filmele noastre izbucnesc aplauze. Spectatorii sînt receptivi la fiecare replică, la fiecare zîmbet. Se spune că românul se naște poet, românul se naște cu umor și în cele mai grele situații dă dovadă de umor. Nu întîmplător avem atîtea bancuri cu olteni, dar nici o comedie de actualitate în care să simțim acest umor popular. Evident că și în cazul comediei, ca la orice film, totul este miza. Dacă miza rămîne minoră, nici comedia nu trece rampa. O comedie bună nu este deloc un lucru ușor. Va trebui să mai așteptăm pînă să apară.

Doresc de cîțiva ani să realizez împreună cu Matty Aslan o comedie avînd-o ca interpretă principală pe Draga Olteanu-Matei. Pînă în prezent n-am putut rezolva recomandarea ce mi s-a făcut ca eroina principală care intră într-o serie de încercături să nu fie prinsă de miliție și opinia publică s-o acuze. Procedînd astfel, am transformat comedia într-o dramă, ori asta nu este deloc în intenția noastră. Noi așteptăm pînă vom găsi pe acel producător care va avea curajul să se bată alături de noi pentru a realiza acest film de actualitate. Deci curaj, adevăr, probleme desprinse din viață în care spectatorii să se recunoască pe ecran, întîlinind drame sau comedii importante sau mai puțin importante, dar în orice caz specifice poporului nostru, care își făurește mai greu sau mai ușor prezentul și viitorul dar cu inima deschisă. O inimă care bate nu-mai aici și nu în altă parte.

Haralambie BOROȘ

Au cuvîntul regizori, scenariști, actori

Exteriorul societății se vede, „interiorul” ei însă nu

1. Dacă peste vreo 50 de ani cineva ar fi trebuit să identifice pe baza filmelor noastre cum a fost viața deceniilor trăite de noi, va găsi suficiente elemente de ordin documentar: arhitectonic, etnografic, modă feminină și masculină, aspectul unor mijloace de comunicație, folclor, muzică etc. Va găsi adică semnele exterioare ale acestei vieți. Ce va găsi mai puțin (doar în filmele foarte bune): moravuri, frământările reale, uneori dramatice ale oamenilor, ideile societății, rătăcirile cu consecințe grave sau contradicțiile din aceste decenii, bucuria realizărilor și a noului, aspectele luptei pentru o conștiință nouă, adică semnele de structură interioară ale vieții din aceste decenii.

2. Mă tem să citez titluri tocmai pentru a nu omite vreunul. Toate filmele care m-au reținut sînt filme în fondul lor politic, care au fost în același timp și politice dar și filme. Îmi plac filmele ai căror realizatori au izbutit să dea o luptă franca cu minciuna, cu poncifele, cu „făcăturile”, cu mucava, care au avut încredere în adevărurile vieții transfigurate artistic. Îmi plac acele filme care prin ipoteza lor te îndeamnă să reflectezi asupra propriei tale existențe, care prin încrederea în mijloacele de expresie ale filmului îți încîntă sufletul dornic de frumos, făcîndu-te astfel să nu te ridici imediat de pe scaunul din sala de proiecție. Și chiar fără să citez titlurile acestor filme, sînt sigur că le-ai văzut și dumneavoastră.

3. De punctul de vedere exprimat mai sus m-am apropiat, poate, prin

unele din filmele mele (Un film cu o față fermecătoare, Mireasa din tren), dar împlinirea este încă înainte. Cel mai mult mă nemulțumesc filmele la care m-am gîndit și încă nu le-am făcut. În privința scenariilor la care nu m-am putut atasa, ele sînt foarte multe. În unele nu se poate crede de la primele pagini lecturate; altele vorbeau despre o lume pe care eu n-o cunoșteam dinăuntru ei și nu mă puteam, deci, implica; la altele am renunțat fiindcă zugrăveau epoci revolute, ori eu eram interesat de filmul pe temă contemporană.

4. Complexitatea problemei și dimensiunile unui răspuns cuprinzător nu pot fi expediate în aceste rînduri. Mă rezum la a mă referi foarte pe scurt la condiția creatorului de film. Spre a se îmbunătăți, „filmul nostru care să exprime într-adevăr societatea noastră în toată complexitatea ei”, creatorului de film i se cer, cred eu, sinceritate față de ideile noastre politice, o opinie proprie, puternică și interesantă despre viața pe care o trăim, și să nu uite nici odată că tot ceea ce aduce pe ecran, o face cu mijloacele filmului.

Lucian BRATU

Mă păstrez!

1. Cred că filmul nostru nu oglindește suficient realitatea înconjurătoare. Viața sentimentală, viața intelectuală, viața pur și simplu a oamenilor zilelor noastre e mult mai colorată, mai diversă, mai vie, decît apare pe ecran. Dar fiecare din noi are felul lui personal, subiectiv, de a vedea lucrurile și nu știu de ce nu lăsăm pe fiecare să răspundă întrebărilor vieții în felul său. Nu vreau să fac filosofie, dar mi se pare că tot idealizînd, pier-

dem din vedere autenticitatea vieții.

2—3. În teatru am făcut sute și sute de roluri, în film doar două, trei. Probabil că regizorii mă păstrează pentru zile... Vreau să folosesc acest prilej să nu le spun că eu am tăria să năpăstrez. Poate că atunci cînd voi avea 83—85 de ani, căci să știți eu aș vrea să trăiesc, o să vină să năpăstească, pe mine, o actriță cum nu mai fi alta.

Cu foarte multă dragoste am jucat rolul doamnei Herdelea din Ion, un film care a reușit într-adevăr să redă în toată complexitatea sufletul țărânului român. Am jucat cu plăcere și Grăbește-te încet, deși trebuie spus că împreună cu întreaga echipă nu ne-am grăbit deloc făcînd filmul cu multă atenție. Dealtfel niciodată am refuzat vreun rol, deși întodeauna am așteptat și mai aștept în să mi se ofere un rol de femeie sobrii liniștită, cu multe probleme serioase. Căci vă asigur pot să fiu tonică într-un rol serios.

4. Cei ce scriu scenarii ar fi bine mai meargă pe la teatru ca să vadă ce sînt în stare actorii, căci lăgura dintre regizor și actori trebuie fie una de coîntereseare sufletească.

Tamara BUCIUCEANU

Cred că am avut noroc

Ce lipsește filmelor noastre? Adevărul de viață, miezul. Noroc că sînt și cîteva excepții. Eu cred că am avut norocul să fac niște roluri care vor rămîne tocmai pentru că aveau adevăr de viață... în Moara cu noroc, Zorba, Fecioarele, Atunci l-am condamnat toți la moarte, Mihai Viteazul.

Ioana BULBOAIE

Sentimente încercate de despărțiri
(Mariana Mihaș și Gheorghe Cozorici în Un echipaj pentru Singapore)

Solidaritatea învățată la școala vieții
(Florin Zamfirescu și Ion Besoiu tot în Un echipaj pentru Singapore)

Și filmul are nevoie de dragoste

Filmu-i film și iarba-i verde

Cred că societatea contemporană este încă palid prezentată în filmele noastre nu cifric — pentru că filmele noastre nu ocolesc în general societatea, ci prin problematică, putere de cuprindere și curaj creator. Cele mai multe filme inspirate din actualitate abordează probleme adiacente vieții cotidiene, nu au în centrul atenției „Centrul vieții”, adică relațiile care se stabilesc în eforturile comune pentru înfăptuirea unor idealuri comune. Și chiar dacă aceste relații mai transpar uneori, lipsește curajul creator de a aduce în prim plan frământările care se soldează cu izbînzii sau eșecuri colective sau individuale; curajul de a dezvălui cauzele acestor izbînzii sau eșecuri în contextul unor confruntări de opinii și atitudini mergînd pînă la situații limită. Se mai întîmplă uneori să apreciem foarte superficial așa-nu-mitul curaj și să exclamăm: ai văzut ce curajos e X, cum a spus el cutare „adevăr”; doar că acest curaj se manifestă numai la nivelul unor replici agrementate cu praf de piper. Uităm uneori — cu sau fără voie — că operăm în filmul nostru la nivelul imaginii și nu al cuvîntului, că emoția sau gîndul în film trebuie sensibilizate în primul rînd prin ochi și nu prin auz, nu numai prin auz.

De fapt, la cele cîteva considerații la care am răspuns cam anapoda, răspunsul mi se pare că l-a dat un spectator care ieșind de la proiecția unui film românesc contemporan fredona amuzat: „Filmu-i film și iarba-i verde”.

Virgil CALOTESCU

Nu de sugestii ducem lipsă

1. Nu cred că un cuvînt cu înțeles prea ferm (expresiv, palid, insuficient etc.) poate exprima habitudinile atît de capricioase ale cinematografiei noastre de a restitui imaginea societății românești de azi. Se poate vorbi mai curînd de inconsecvență, de salturi, înainte și înapoi.

4. Nu mi se pare că ducem lipsă de sugestii; paginile ziarelor, revistelor sînt pline de soluții dintre cele mai fericite—aplicate doar în parte, acestea ar asigura cinematografului noastre o incontestabilă supremație planetară. Practic vorbind, pentru ca filmele bune să apară, trebuie pur și simplu ca mai întîi să fie dorite cu adevărat.

Dumitru CARABĂȚ

Să vorbim mai puțin și să facem mai mult

1. „Mai mult decît alte arte, filmul este oglinda societății care îl produce”... cum poate fi un film oglinda unei societăți cînd aceea societate nu e dispusă să se privească decît pe jumătate? Jumătatea ei bună, frumoasă și dreaptă, evident! Mereu așezîndu-se într-o lumină favorabilă, își pierde personalitatea și conturul. Cinea trîșează într-un labirint plin de oglinzi și această societate a anilor noștri abia apucă să se strecoare cît

de cît neumilită de prea multele șabloane, prejudecăți, de producția în masă de eroi pozitivi înalți, bionzi și frumoși, de eroi negativi mici, răi și urîți, abia mai apucăm în cîte un film să vedem un sfert de sprînceană adevărată, într-unul cîte ceva din restul chipului că „ogînda” iar începe să dea semne de nerăbdare și să arate totul limpede și clar ca la carte, gata gătît, gata mîncat, gata făcut, gata aplaudat. Un film „de actualitate”, dacă îl faci strict „de actualitate”, pînă să iasă la lumină deja nu mai este „de actualitate”. Există o anumită dimensiune a tragicului pe care nu vrem să ne-o asumăm, acel pas înainte, aceea intuiție, aceea prevestire. Acel film de adevărul căruia să-mi fie frică, să deblocheze toate semnalele de alarmă, să vreau să-l fur ca pe-un tablou de artă, să fiu fericită și dispărată că sînt contemporană cu el. În rest, multe filme în producție, multe pătrățele de realitate color, bucățele din noi, din vecini, din străzi, munți și șantiere, mai o insomnie mică, mai o catastrofă la timp anulată etc. Nepuțin să determine mersul cinematografiei noastre, nu-mi pot permite nici să dau verdicte. Dar există o răspundere morală, nimeni nu poate răspunde în locul nostru pentru ceea ce am hotărît liberi să facem, chiar noi sîntem imaginea trîșată din ogînda. Ciudat, dar ignorăm consecințele generale fiind mereu preocupate de niște rezolvări și rezultate imediate — senzația „lucrului făcut” ne umple de o mulțumire voioasă, recurgem mereu la „cunoștințele dobîndite din ceea ce „am mai făcut”, „e verificat”, „îine” — refacerea unor foste autentice inspirații și astfel conștiința este liniștită, ușor superficială, dar liniștită!

Ceea ce aș putea reproșa filmelor noastre: lipsa lor de forță, de asumare a riscului de a fi „prost primit”, privit cu „neînțelegere”, cu „obtuizitate” atrăgîndu-și împotriviri și reacții violente, dar luptîndu-se pentru un adevăr și pentru un crez deloc personal

O tripletă de aur a filmului nostru
(Mircea Albulescu, George Constantin și
Amza Pellea... pe stradă)

Talentul pus în valoare de romanul lui Augustin Buzura
(Victor Rebengiuc, Cristina Delcanu și Manole Marcus, filmînd *Orvolin*)

ci chiar al generației din care faci parte.

2. Cunoșc necesitățile, legile și de-terminările cinematografiei noastre. Aș spune de aceea că nu mi-au re-ținut atenția niște filme, ci mai degrabă tenacitatea și consecvența unor regi-zori de a nu se abate de la un anume program al artei lor. Admir deci și pe cei încununați cu mai puțini lauri dar mai demni! Danelluc, Demian, Tatos, Verou, Mărgineanu, Pița, Visarion, Dinu Tănase, Blaier, Stere Gulea... și de ce să nu numesc într-un loc aparte, Pintilie, nume în care și pe care mă bazez așa cum mă bazez pe un destin care nu poate să lase forța și talentul să se irosească în gol.

3. Din rolurile jucate până acum în filme de actualitate, aș minti spunând că mă mulțumesc vreunul. În general rolurile au fost sărăcicioase, schema-tice, un fel de „conserve de carne” — recunosc că dacă mi-a plăcut ceva a fost chiar „realitatea” cu care am fost pusă în contact. Lumea, locurile, în-țimplările reale, biografiile adevărate ale zecilor de necunoscuți pe lângă care imaginam un film real. M-a fasci-nat incredibilă, dura realitate a unui șantier în care noi filmam decoruri — spaima, mirosul de spital, țipetele care răzbăteau pe culoare, graba doctorilor, plinsetele familiilor pe lângă portar, chinul și boala — într-o clădire în care închipuim „povești de dragoste”... Cu alte cuvinte, eu pot multumi filmului că m-a ajutat de multe ori să privesc brutal adevărul în față, dar nu cred că asta o pot face și spectatorii privind impasibilul ecran.

Roluri am refuzat puține, nu sînt o actriță pentru care să se bată regi-zorii, iar motivul prim pentru care sînt în stare să renunț la film este un fel de cruțare a energiei cînd simt că din pornire va trebui să lupt pentru o cauză falsă. Existența noastră este o ardere, o irosire în artă, ne subțiem cu fiecare lucru pe care îl facem, nu e cazul să ne tragem singuri la xerox, nu e cazul să multiplicăm erori.

4. Cu „experiența” pe care o am în film, nu sînt bună de nimic! Nici de sfaturi, nici de sugestii. Cu experiența pe care o am din viață, aș spune că e mai bine să vorbim mai puțin și să fa-cem mai mult. Cu experiența pe care o am în literatură, aș spune că trebuie să o luăm iar de la început: să învătăm să scriem și să citim. Cinemato-grafia este și ea un fel de carte mai mare de citire! Să nu te mulțumești că i-ai învățat semnele, nici că știi să alcătuiști cuvinte, nici să te culci fe-ricit pentru că ai reușit să rostești într-un film prima ta frază — trebuie să înveți să scrii și să citești „sen-suri”! Pentru noi realitatea de acum are un sens cu adevărat dramatic: „societatea noastră de azi în toată complexitatea ei”

Ioana CRĂCIUNESCU

**Vă mai aduceți
aminte de BĂIE-
ȚII NOȘTRI?**

În unele din filmele noastre, două sînt lucrurile care ar trebui încurajate,

— practicarea adevărului și sincerita-tea creatorilor. S-ar naște, astfel, filme care să poată declanșa dezbate-ri despre viața noastră, a tuturor, așa cum este ea, cu toate implicațiile. S-ar renunța, astfel, la șabloane și rezolvări gîndite de la birou sau după rețete; aceste filme ar înceta să mai caute soluții acolo unde nu au de ce să existe.

Cine își mai amintește, astăzi, de **Băieții noștri**? O comedie despre fot-bal, aparținînd anilor '60; filmul avea actori buni, și iubiți, excelenți aici, Birlic și Marcel Anghelescu. În plus, el pune problema foarte importantă a amatorismului și profesionismului în sport. Cu toate astea, filmul a fost uitat. Explicația e simplă — noi eram conștienți, încă de la început, că nu avem cum să atacăm frontal, direct, fondul lucrurilor. Dovadă că filmul trebuia să fie o comedie. Acest fond nu era reprezentat de fotbalul în sine, ci de un întreg sistem, legat de modul cum era privită lumea sportului. Acest fond n-a putut ieși la lumină. Și, în loc de un film — dezbateri, am făcut o comedie.

Și astăzi, din păcate, multe filme trec pe lângă problemele principale, limitîndu-se să ilustreze, ocolind fon-dul; și astăzi, din păcate, anumite filme, așa-zise politice, rezolvă totul prin vorbe, vorbe, vorbe.

Sînt pentru filmul comandă socială. El oferă întotdeauna tuturor autorilor cinstiți cu ei înșiși, ocazia descoperirii adevărului, ascuns în dosul unui titlu sau unei necesități tematiche. Să-l fa-cem public, acest adevăr, pentru a fi dezbătut și înțeles!

Iurie DARIE

**Vrem, nu vrem,
filmele ne repre-
zintă**

1. În mod paradoxal va trebui să trecă cîteva ani ca să putem emite adevărate judecăți de valoare, așa cum am așteptat și în cazul filmelor făcute acum două decenii de exem-plu, ca să ne putem pronunța asupra valorii și oportunității lor. Intuitiv vreau să cred însă că filmele fiecărei epoci devin reprezentative, vrem nu vrem, tocmai prin ceea ce vor sau nu vor să „reprezinte”.

2. **Directorul nostru, Reconstituirea, Filip cel bun.** Dar cîți ani și cîte filme văzute au trebuit să treacă ca să ajung la concluzia asta? De ce mi-au plăcut? Tocmai pentru că niciodată n-au trezit în mine această întrebare.

3. În aceeași măsură mă mulțu-meste fiecare film pe care vreau să-l fac și mă nemulțumesc în timp ce-l fac și uneori chiar după ce l-am ter-minat.

4. Investirea unor persoane avizate (să nu zic personalități), care au posibi-litatea de a aprecia un film, cu pu-teri absolute ce privesc susținerea cu toate mijloacele a filmelor bune și în-criminarea celorlalte așa-zise filme,

uitînd scuza că, la urma urmei, toate aceste filme sînt ale noastre, așa cum sînt ele, bune și rele.

Iosif DEMIAN

**Noi vorbim, noi
auzim**

1. Filmul este oglinda societății care îl produce, dar nu mai mult decît alte arte, cum afirmă anchetatorii noștri. El se căznește să-i fie oglindă, cu mijloacele oglinzii, de aceea ni se pare mai fidel societății, uitînd că arta s-a depărtat de fotografie, recău-tînd esențialul lucrurilor și măsura deveni-rii lor. De aceea cred că o „ogîndire” a societății ar pute exista numai în condițiile unei cunoașteri profunde și sincere a realității, neocolind proble-mele și fiind clară și unitară, măcar prin faptul că este opinia unei perso-nalități singulare și responsabile, care ar trebui să fie regizorul.

Nu pricep însă de ce „ogîndirea” din filmele noastre (evident, nu toate) exprimă pînă în cele mai mici amă-nunțe, o altă realitate.

Noi avînd una singură, îndrăznesc să spun că cea ogîndită este falsă.

2—3. Fără a vrea să fac o bună im-presie, mi se pare că tot ce fac ar tre-bui să aparțină acestei întrebări. Apoi sînt și eu un om și deci sînt plin de toane și pase. Și tot ca om ce sînt, n-am refuzat nici un rol, m-am foliat mereu, m-am scuzat, am vrut să ră-mîn prieten cu toată lumea. Ca să răspund totuși, am scăpat în general de roluri care m-ar fi fixat într-un gen, așa cum se căznesc toți să facă. Mă și mir cum de n-au reușit încă.

4. Sînt convins că n-are rost să fac nici o sugestie, pentru că vorbim și ne citim între noi.

Mircea DIACONU

**Să luminăm un
colț de pămînt**

Am să răspund la întrebările dum-neavoastră printr-un citat din Blaga „Trilogia culturii”: „Tot ce putem crede, fără de a săvîrși un atentat îm-potriva lucidității, este că ni s-a dat să luminăm cu floarea noastră de miine un colț de pămînt. Tot ce putem spera, fără de a ne lăsa manevrați de iluzie, este mîndria unor inițiative spi-rituale, istorice, care să sară, din cîin în cîind, ca o scînteie și asupra creș-tei telor altor popoare”.

Emilia DOBRIN

Există regizori cu filmografie dar fără nici un film

1. Deși sint fabricate, în general, după aceleași principii, oglinzile pot fi foarte diferite. Depinde de mîna meșterului, dar și de materialul din care sint lucrate. În cele din urmă însă, fie că-s de cristal, fie de sticlă obișnuită, oglinzile au menirea de a reflecta imaginile ce li se propun. Sint filme în care societatea românească își află o reflectare cu adevărat expresivă, așa spune mai degrabă semnificativ. În altele, lumina prea palidă estompează contururile reale, iar cite un film pare că nici nu aspiră la o atare vanitate. Sint și oglinzi care deformează imaginea. Dar vreau să spun că expresivitatea chipului celui reflectat în oglindă nu depinde în primul rînd de oglindă ci de cel ce privește în ea. De regizor, de scenarist, de producător. Aici ar trebui căutate expresivitățile și umbrele, coexistînd încă...

2. **Puterea și Adevărul, Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu, Cursa.** Prin valoarea lor de unicat, prin forța mesajului uman și adevărea imaginii, a atmosferei cinematografice la tema fundamentală a filmului.

3. E prea mult să vorbim de „filmografia personală”. Sentimentele de proprietar absolut nu m-au persecutat niciodată. Filmele sint în principal opera regizorului. El poate da relief sau poate încenușa un scenariu. Pînă una alta, vîd că **Falansterul** a început să călătorească prin lume, fiind întîmpinat cu interes, iar comentariul la **Un om trăind în viitor** să aștece ecou în conștiința spectatorilor și a... cronicarilor cinematografici. Am fost onorat să realizez împreună cu Dinu Sărașu scenariul și comentariul filmului **O viață închinată fericirii poporului**. Ar mai fi și documentarele de la Sahia și televiziune. Într-un cuvînt, în ce mă privește, un alt fel de activitate publicistică. Ce bine ar fi poate, dacă amprenta publicistică — ce vrea să zică „la zi”, în actualitate, ar fi mai apăsătoare în filmele noastre.

4. Dacă aș ști, vă asigur că n-aș păstra nici o clipă secretul pentru mine. Doar două posibile sugestii: 1) mai multă încredere în promovarea scenariilor unor scriitori de valoare și 2) mai multă neîncredere față de regizorii care ratează scenariul după scenariul sau altfel spus, care pot spune că au... o filmografie dar n-au încă un film.

Nicolae DRAGOȘ

Mai bine am întreba publicul ce crede despre filme

1. Se discută foarte mult, uneori prea mult, aceeași problemă legată

de filmul românesc și nu știu în ce măsură răspunsurile noastre pot să facă ceva pentru problemele încă spinoase legate de filmele noastre. Întrebările se repetă și răspunsurile noastre, de multe ori, ar trebui să folosească indigoul. Faptul că se sugerează adjective „palid”, „expresiv”, „insuficient”, și noi trebuie să alegem între ele, nu rezolvă nimic, iar despre cit se regăsește societatea noastră în film presupune analiza filmelor luate separat. Există excepții fericite și pe care le dorim să devină permanente.

2. Publicul nostru pe care noi îl credem prea naiv și prea puțin pregătit ne dă adesea dovada maturității sale. El vrea poate chiar mai mult decît noi filme adevărate, puternice, întregi, și trebuie să ținem seama de ceea ce a primit el cu brațele deschise. Acelea sint filmele care mi-au atras atenția și m-au făcut să mă întreb de ce anume.

3. Aștept răspunsul altora la această întrebare legată de „filmografia mea” în ceea ce privește scenariile refuzate — subiectivismul meu poate să-mi joace renghiuri.

4. Poate că aceste anchete nu sint numai în sensul bifării unor acțiuni, a umplerii paginilor revistei noastre (singura de altfel) de specialitate. Și dacă am răspuns și de această dată sper să fie luate în serios și citite cu atenție.

Carmen GALIN

Unde sint filmele despre dragoste?

1. Cred că viața are mai multe fațete, decît latura pur productivă. Mă refer la un singur film, **Luchian**, care a abordat o temă care înfățișează preocuparea artistică (nu numai căutarea temei dar însăși tratarea ei la un înalt nivel artistic — de către regizor). Teme de psihologie, probleme sufletești, transformări ideologice ale oamenilor societății noastre, nu sint suficiente înfățișate în filmele noastre. Unde sint filmele de dragoste, atît de mult dorite de public?

În ce privește filmele istorice, fără a fi documentare, prea mult se oscilează între istorie și legendă — unele personaje mi se par dezumanizate, în contradicție flagrantă cu caracterul neamului românesc, și aceasta de dragul rezolvării conflictului. Chiar personajele comice, care apar, sint mult prea îngroșate ducînd la efectul contrar străduinței și intenției regizorale.

2. **Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu; Proba de microfon; Un om în loden; Vinătoarea de vulpi. Blestemul pămîntului, Blestemul iubirii; Dumbrava minunată; Lumina palidă a durerii; Luchian.** Cred că aceste filme sint cîștiguri importante pentru cinematografia românească, prin acuitatea dezbaterilor, diferențierea stilis-

A gîndi emoția
(Leopoldina Bălănuță)

În far-west-ul autohton
(Ovidiu Iuliu Moldovan)

Au cuvîntul regizori, scenariști, actori

tică — înalt profesionalism, în lupta pentru firesc, pentru adevăr. Ceea ce este un mare cîștig al cinematografilor noastre în filmele mai recente este apariția unui număr impresionant de tineri foarte talentați și bine îndrumați de regizori. Mulți dintre actorii cu statut permanent în cinematografie au devenit aproape aceiași în toate rolurile. Mă gîndesc că atunci cînd apare cutare actor, publicul își imaginează de la început caracterul și desfășurarea lui în economia filmului. Puțini sînt actorii consacrați care abordează teme diferite, demonstrînd un mare profesionalism. Mulți dintre debutanți consideră că lovitură cea mare o dau în primul film și excesul de zel nu pune în evidență decît stîngăcia. Rezultatul este că se pierd pe drum și nu mai apar.

3. Ceea ce m-a mulțumit — din filmele în care am jucat eu — a fost rolul Paulina Cocea din filmul *Luchian*. Nu pot spune că filmele de actualitate, în care am jucat — comedii — *Ciocolată cu alune*, *Toamna și lăna bobocilor*, nu m-au satisfăcut, din contra bine îndrumată de regizori cu talent și experiență cred că am spus aproape tot ce se putea spune din partitura respectivă. Dar aș dori și partituri cu trăiri sufletești mai adînci, mai profunde mai chinute dacă se poate spune așa. În ultimul timp nu mi s-a oferit nici un rol în film, deci nu am avut ocazia să refuz. Dacă m-aș referi la articolul regizorului Gheorghe Naghi din Almanahul Cinema 1981 în care mă face cunoscută cititorilor almanahului din punctul lui de vedere, aș crede că prea am fost omisă din perspectiva cinematografilor.

Monica GHIUȚĂ

Apreciez filmele care încearcă ceva, aduc ceva nou

1. Insuficient, dar cel mai adecvat răspuns ar fi **deformată**.

2. Am apreciat întotdeauna nu numai filmele „mari”, filmele „eveniment” (cred că aș putea include aici *Nunta de piatră*, *Duhul aurlui*, *Tănase Scatiu*, *Actorul și sălbaticii*, iar dintre cele mai recente, *Proba de microfon*, *Lumina palidă a durerii*), ci și încercările care chiar dacă nu izbutite în întregime, au adus ceva nou, (*Stop cadru la masă*, *Angela merge mai departe*).

3. Ca să-ți poți aprecia nereușita, trebuie măcar o dată să reușești. Or eu cred că pînă acum m-am situat între acești doi poli, nu am avut șansa să fiu nici bine nici rău „pe film”. Cred că asta mă nemulțumește cel mai mult. Cît despre mulțumire, încă nu e cazul. Roluri nu am refuzat deocamdată. Sînt în faza de acumulare, trebuie să trec și prin bine și prin rău, și prin ușor și prin greu. Învăț, deci nu am dreptul la refuz.

4. Cred că filmul românesc ar trebui să renunțe la subiecte schematice create la comandă și să devină mai sensibil, mai receptiv la om pur și simplu. Teoretizînd puțin, cred că ar trebui pornit de la particular la general. Deci în primul rînd, oamenii și apoi situațiile, deoarece omul creează situația. De asta avem nevoie, cred eu.

Tatiana FILIP

Nu prea ne dau filmele bune afară din casă

1. Suficient și palid;
— suficient din punct de vedere cantitativ;

— palid pentru că sînt bolnave: și mai toate (cele bolnave) suferă de aceeași boală: scenariile schematice, relații false, personaje neadevărate;

2. Au fost și filme adevărate, în care oamenii vorbeau românește, erau oameni, aveau slăbiciuni, erau urîți, erau frumoși, răi, buni, adică fiecare dintre noi ne-am descoperit în adîncul sufletului nostru în acele personaje, sigur nu întru totul, dar măcar „ceva”. Și asta înseamnă foarte mult.

3. **Puterea și Adevărul**: un film politic bun, cu adevăruri puternice. Ce mă nemulțumește? — mă întorc la oile mele, și cu riscul de a mă repeta, spun: un film valoros ca *Ultima noapte de dragoste și înțila noapte de război* a trecut nedrept neobservat de public datorită unei campanii de presă. Dat la televizor, filmul a fost văzut în sfîrșit de acei spectatori alungați de unele cronici și care mi-au declarat regretul de a nu fi văzut filmul în sala de cinematograf. Nu prea ne dau filmele bune afară din casă, să le primim generos și să ne bucurăm de ele: sărbătorindu-le. Iar pentru mine ca actor, care mă întîlneam cu un rol de excepție după zece ani nu si-a pierdut nimeni cinci rînduri din cronică, să-mi analizeze munca (și, vă jur, am muncit!). E păcat! Nu refuz

Îi cunoaștem talentul, îi mai trebuia doar popularitatea cîștigată într-un serial (Mitică Popescu în *Lumini și umbre*)

Girul unui talent și al unui profesionalism (Margareta Pogonat)

Talentul nu se poate învăța, dar meseria - da

roluri pentru faptul că și cele slabe înseamnă un antrenament bun, în așteptarea rolului vieții... (Vezi **Ultima noapte...**!)

Vladimir GĂITAN

Cit din substanța dramatică a realității se regăsește în film?

1. Afirmatia că filmul mai mult decât alte arte ar fi oglinda societății exprimă mai curând un deziderat, decât o realitate. În orice caz filmului românesc contemporan nu i se poate atribui pe deplin calitatea de oglindă a societății contemporane românești, cu căutările, cu zbulciul, cu reușitele, dar și cu dificultățile ei. Această experiență de viață reprezintă o substanță dramatică care așteaptă să fie transfigurată artistic pe ecran. Spectatorul nostru are dreptul să-și vadă chipul sculptat în celuloidul filmului așa cum și-l vede în betonul barajelor, în vulcanii furnalelor, în columnele de grâu ale țării. Câtă din această substanță dramatică se regăsește însă în filme?

Din păcate, destul de puțină, adesea fals prelucrată, nesinceră. De la sinceritatea cu care poporul nostru își construiește viitorul la „sinceritatea” motivelor din filmele noastre, este o

cale (cam lungă) atât de lungă că... mii de filme ar trebui succesul să-l ajungă.

2. Pentru a mă verifica, mi-am întregat la rîndul meu prietenii ce filme au văzut și ce le-a plăcut. Răspunsul lor mă obligă să nu menționez aici nici un film, ca să nu nedreptățesc pe cineva și mai ales pe spectatorul nostru, care merge încă la teatru și la cinema, continuă să speră, să caute, să aștepte.

3. În ceea ce mă privește, mi-am iubit toate rolurile și am încercat să fiu cit se poate de sinceră, pentru că sinceritatea, naturalitatea sînt cheia fiecărui rol. Sigur că am fost nemulțumită cînd m-am văzut jucînd aproape același gen de rol, dar mi-am zis că trebuie să găsesc mijloace să nu semăn cu cea dinainte, ca de fiecare dată spectatorul, văzîndu-mă, să nu se plictisească. Am impresia că în ultimii doi ani regizorii (spre deosebire de public, care mă întreabă pe stradă, în magazine sau la ieșirea din teatru „În ce mă pot vedea pe ecran?” și scriu asta cu modestia care nu m-a părăsit niciodată, nici în clipele de succes) m-au cam uitat. Da, stimați colegi regizori, am acum maturitatea, experiența și energia care ar fi păcat să se piardă în așteptări inutile. Nu trebuie uitat că viața unei actrițe e destul de scurtă și roluri de babe sînt puține.

4. Dacă aș putea răspunde pe de-a întregul la această întrebare, m-aș apuca să scriu scenariu și să fac regie... Dar cred că sînt atîția care o pot face mai bine... eu sînt și vreau să rămîn actriță. Unele gînduri tot le scriu: în primul rînd cred că se simte nevoia unei sincerități din partea scenaristului, regizorului, dar și acelor care le avizează proiectele. În al doilea rînd, s-ar impune un profesionalism mai înalt. Mai ales în scrierea dialogului. Cred că puțini scenariști stăpînesc cu adevărat arta dialogului. De aici replici nenaturale, neadecvate etc. Nu

de puține ori ne-a fost dat să vedem ilustre personaje istorice vorbind ca la o adunare populară din 1982, după cum adesea am văzut muncitori ai zilelor noastre debînd fraze elaborate parcă cu Capitalul lui Marx în față. Cui ajută asta? Nimînu! De aici și impresia de contrafacere. În al treilea rînd, cred că în ciuda progreselor cunoscute, filmul nostru încă se mai învîrtește pe lîngă teatru, împrumutînd de la el, ca să zic așa, hainele, limba, mișcarea, aerul. Dacă în teatru convenția este acceptată de spectator, la film, el așteaptă să vadă viața netrucată. În al patrulea rînd cred că trebuie să ne intereseze și aspectul difuzării: toate dizertațiile noastre savante și toate bunele noastre intenții susținute de înalte teorii în care se zice că sîntem tari, se verifică la casa de bilete, în sala de cinematograf, unde spectatorul vine sau nu vine. Asta ca să nu mai pun problema dacă filmele noastre se vînd sau nu se vînd și peste hotare.

Aimée IACOBESCU

Vorba răposatului unchi...

În inima Bărăganului, la Ograda, trăia, pînă nu demult, fratele bunicii mele dinspre tată, unchiul Alexandru Ionescu, țaran cu dragoste de carte, care în timpul războiului pentru întregirea neamului, bătuse Europa cu pasul, de pe malul Ialomiței pînă pe ma-

Inspirația poetului
(Ernest Maftei)

I-am admirat întotdeauna măsura
și eleganța talentului (Irina Petrescu)

lul Senei și se întorsese de acolo cu o rană, un volum de teatru de Alfred de Musset și cu o expreie: „ă quoi bon?”

De câte ori sînt întrebată ce ar trebui să se facă, să se dregă ca să... imi vine în minte vorba răposatului unchi: „ă quoi bon?”

Dorina LAZĂR

Mă mulțumește și mă nemulțumește tot ce am făcut...

1. Așa e, dar ce să faci, mai sînt oglinzi cu ape, care deformează; și apoi oglinzile se mai sparg, mai pierd cite un ciob două, și vorba cîntecului: „din cioburi... zadarnic...”

2. Filmele... cel mult mediocre, prin numărul lor mare.

3. Mă mulțumește tot ce n-am făcut și mă nemulțumește tot ce-am făcut.

4. Experiența pe care o am m-a învățat să nu dau sugestii.

Diana LUPESCU

Să fim și pe ecran cum sîm tem în viață

1. Un film este oglinda societății care îl produce, zice începutul întrebării. Eu spun că un film trebuie să oglindească societatea pe care o reprezintă. Dar nu poți judeca un film pînă nu cunoști gîndurile secrete și intențiile profunde ale creatorilor lui. Deci memento — scenariști, regizori și actori.

2. Cînd văd un film rusesc bun, eu spun: „— uite așa sînt rușii!” Dacă văd un film englez bun spun: „— uite-așa sînt englezii!” Și ei cînd văd un film românesc ar trebui să spună: „— uite așa sînt românii!” Cînd **Primăvara e fierbinte** a fost prezentat în U.R.S.S. Atunci s-a auzit spunîndu-se: uite-așa sînt românii!

3. Artistul adevărat creează pentru omenire, nu pentru el. El știe păreriile lumii despre realizările sale. Și cînd își judecă opera, judecata lui e aceeași cu a celor pentru care și-a realizat opera.

4. Răspund cu ultimele mențiuni ale întrebării — „să exprime într-adevăr societatea noastră de azi în toată complexitatea ei”.

Ernest MAFTEI

Filmul este foarte departe de a fi oglanda societății

1. Mă tem că de la prima întrebare sînt nevoit să vă contrazic. Îi acordai un credit prea mare. Filmul este foarte departe de a fi oglanda societății, chiar dacă uneori își propune ambiții acest lucru. Nici măcar filmul documentar în inițiativele lui cele mai îndrăznețe nu a reușit să devină, decît în cel mai fericit caz parțial și unilateral, ceva care să aducă a oglandă a societății.

Între societate și film se interpune creatorul, scenarist sau regizor, care aduce cu el întotdeauna acea doză de subiectivism care de cele mai multe ori îi definește talentul și care, conștient sau subconștient, tinde să transforme totul în spectacol. Filmele noastre nu fac excepție de la acest adevăr.

2. Înghițitorul de săbii de Alexa Vișarion pentru patetismul reținut și pentru creația de excepție a lui Mircea Albulescu; **Omul și umbra** de Iulian Mihu pentru noutatea formulei.

3. La această întrebare păreriile mele sînt atît de subiective încît ele pot provoca în cel mai bun caz nedumerire. Așa că prefer ca deocamdată să nu le fac publice.

4. Filmul, după părerea mea, nu va putea niciodată să exprime societatea noastră de azi în toată complexitatea ei. Rolul lui trebuie să fie mai modest. Idealul ar fi să răspundă corect comenzii sociale și necesității obiectiv-educative ale societății.

Manole MARCUS

Mai multă profesionalitate, mai multă sinceritate

1. Am să fac o socoteală simplă: cinematografia noastră este o întreprindere de stat. La elaborarea filmelor pe care le produce, participă — începînd chiar cu ideea de scenariu — o mulțime de minți luminate care urmăresc cu precădere ca aceste filme să reflecte realitățile noastre cele mai stringente, bineînțeles transfigurate artistic. În aceste condiții mi se pare că ar fi imposibil ca societatea anilor noștri să nu se regăsească pe ecran. În ce măsură însă, asta e foarte greu de stabilit. N-aș putea să mă rezum la unul din cele trei calificative pe care dumneavoastră le propuneți. As spune mai degrabă că realitățile noastre obiective sînt reflectate în filmele pe care le facem, însă niciodată pînă la capăt, niciodată în concluziile acestor filme, niciodată pînă la ultima consecință. Probleme care în viața de

zi cu zi au rămas poate încă fără soluții, în filmele noastre își găsesc rezolvarea întotdeauna și întotdeauna așa cum ne convine nouă. Nu pot să nu recunosc virtuțile optimismului în artă, dar știu în același timp că nu e suficient doar să declarăm că o serie întreagă de situații și-au găsit rezolvări roz. Cred că ar mai trebui făcut și ceva pentru asta. Vreau să spun că, după părerea mea, ceea ce îi lipsește cinematografului nostru este, de fapt, pe lîngă un grad mai mare de profesionalitate și un grad mai mare de sinceritate.

2. Pentru motivele pe care le-am enumerat, nici unul. Poate **Puterea și Adevărul**, dar nici acesta pînă la capăt.

3. N-am făcut încă nici un film.
4. Deși, după părerea mea, critica de film e superioară criticii de teatru, consider că și aceasta păcătuiește prin generozitate, cultivînd cu voioșie tonul apologetic. O mai mare exigență din partea sa ar contribui, cred eu, la o mai obiectivă punere în pagină a criteriului valoric. Și odată delimitați, măcar cu aproximație, adevărații creatori — scenariști, regizori, etc. — s-ar impune poate și necesitatea de a li se acorda acestora, mai multă încredere.

Ion MARINESCU

Răspunsul nostru: filmele noastre

Vă cer scuze că nu răspund la aceste întrebări. Nu-mi plac anchetele și apoi, astfel de întrebări serioase ar cere timp de gîndire. Răspunsul nostru, al regizorilor, ar trebui să-l constituie filmele noastre.

Nicolae MĂRGINEANU

De multe ori am fost nevoit să cedez

1. Scenariul, în general.

2. **Croaziera**, triticul lui Tatos, **Concursul lui Pița**.

3. **Lumina palidă a durerii**.

Multe și din prea multe motive. Dar de multe ori am fost nevoit să cedez. Sînt un creator inconstant.

4. Schimbări radicale la casele de film. Și de urgență. Multe moșe ne-calificate și fără duh sînt pe acolo.

Iulian MIHU

Mai multă încredere

1. Cred că se reflectă așa cum este ea.
2. Filme de Dan Pița și Mircea Daneliuc, de pildă.
3. Într-o oarecare măsură **Vifornița** și **Convoulul** și, de ce nu? **Toamna și iarna bobocilor**. Filmele despre anul 1848 rămân una din nemulțumirile mele. De ce? Greu de spus. Am refuzat mai multe scenarii, deși lucrul acesta m-a costat ceva. Nu simțeam că trebuie să le fac.
4. Poveste veche. Scenarii bune avem, dar nu toate ajung film. Profesionalism și corectitudine și mai multă dragoste pentru film din partea tuturor celor implicați. Și mai multă încredere în cei care-l fac efectiv.

Mircea MOLDOVAN

Efort da, rezultate ba!

1. Palid; printr-o prezentare edulcorată și falsă a realității. Ce nu se regăsește? Omul obișnuit, cu problemele lui de existență zilnică.
2. Foarte puține; v. 1
3. Ce mă mulțumește? Efortul! Ce mă nemulțumește? Rezultatul.
4. Să luăm puțin aminte la filmele din cinematografiile țărilor prietene.

Ovidiu Iuliu MOLDOVAN

Un lucru e sigur: nu trebuie să copiem realitatea

Cred că filmul, ca toate celelalte arte, dacă nu chiar mai mult decât ele, ar trebui să fie o oglindă a societății doar în sensul puterii de reflecție (de analiză și apreciere) asupra realității acesteia și nicidecum o copie fidelă a ei, tocmai pentru a nu minimaliza până la suprimarea forța de dezbateră și sugestie, de stimulare, cu care artele au menirea să contribuie în general la făurirea idealului de devenire, atât în societatea care le produce, cât și în întreaga lume, cu care de fapt ele se confruntă continuu.

Înțelegerea denaturată a noțiunii acestora de **oglinde**, în goana noastră după realism, a făcut uneori ca

unele din lungmetrajele artistice cu subiect de actualitate, să rămână cantonate într-un fel de **reportaj deghețat**, în care, paradoxal, să regăsim sintetizate, parcă cu mult mai puțin ca în filmul de inspirație istorică, de pildă, aspirațiile poporului, ale societății românești contemporane.

Exemplele, desigur, pot fi multe, diverse (de-a lungul anilor le-am tot arătat și cu degetul!) și nu cred că doar discutarea lor ar aduce sporul calitativ al cinematografiei noastre ci, mai degrabă, poate **relansarea** cu mai multă rigoare și **conștiință artistică** a acelor principii care au călăuzit din totdeauna arta spre vocație, spre fascinație și vrajă — sau spre profesionalism și eficiență spirituală, dacă termenii aceștia nu suferă cumva acum și ei de prea multă uzură.

Așa, de pildă, **cazul** nu mai poate cred să devină film, dacă nu ajunge să sintetizeze general-valabilul și nu reușește să se înscrie mai ales în aria **interesului maxim** din viața și dezvoltarea societății.

Iată dezarmarea nucleară este problema nr. 1 a omenirii, o problemă într-adevăr de maxim interes! Avem noi oare la această oră un scenariu bun pe această temă?

Sau transformările menite să revoluționeze continuu industria românească și agricultura, ori lupta pentru noua ordine economică și competitivitatea produselor românești pe piața externă și internă, cultul eticii, al muncii și răspunderii, competența cadrelor, familia, tineretul, iată tot altele teme, de maxim interes, de-a dreptul obsesive, pe care însă cinematograful nu le întâmpină întodeauna pentru a le dezbate la vreme, cedând cu ușurință înțietate altor teme, cu mult mai minore, unele periferice, neajungătoare, și tratate schematic. Cîți spectatori mai au oare **interes să vadă** așa ceva? Dacă filmul de inspirație istorică **evocă semnificativ**, filmul de actualitate, se presupune că ar trebui să **dezbată** aprins problemele cu care contemporaneitatea se confruntă aprins!

Sau cum oare să atingem cote mai înalte de rentabilitate și eficiență pe toate planurile activității noastre cinematografice dacă criteriile ierarhizării mai exigente a creatorilor (scenariști, regizori, actori, operatori etc.), ca și cele ale întrebuirii lor naționale, sînt nu odată confundate cu egalizarea dreptului la creație pentru toți cei care posedă o titlatură? Putem oare confunda atât de ușor unanimitatea constituțională a dreptului la muncă cu dreptul la creație artistică?!

De pildă, doi regizori, unul foarte bun și altul mai mediocr (și cred că am ajuns deja la această cunoaștere obiectivă) dacă vor primi la infinit să facă același număr de filme este împedat pentru oricine că stimulul și competiția slăbesc iar calitatea filmelor scade.

Grija pentru un climat mereu mai fertil în cîmpul creației artistice, poate cred să devină acum o problemă fundamentală a cinematografiei.

George MOTOL

Au jucat împreună în *Trandafirul galben* (Ioana Pavelescu și Florin Piersic)

Ștafeta generațiilor (Iurie Darie și Florin Călinescu în *Lumini și umbre*)

Au cuvîntul regizori, scenariști, actori

Timpul ca judecător

1. Desigur, o apreciere mai exactă nu va putea da decât timpul, generațiile care vor veni după noi. Eu socotesc că societatea anilor noștri se regăsește insuficient în filmele noastre.

2. **Puterea și Adevărul, Clipa.** Amîndouă au sondat societatea mai adînc.

3. **Cerul n-are gratii, La patru pași de infinit** pentru că, revăzute după două decenii, emoționează și acum. Mă nemulțumește faptul că am făcut suficiente concesii unor redactori. Am refuzat mai multe scenarii proprii: terminate nu mai semănau cu cele propuse înainte de a mă fi apucat să le scriu.

4. Înainte de a răspunde la întrebarea numărul 4 voi povesti o fabulă: într-un bloc locuiesc două femei în vîrstă. Primei, copiii i-au spart un geam. Cea de-a doua a fost ajutată să-și care sacoșele. Experiența primei femei duce la o concluzie: copiii din bloc sînt răi. Cea de-a doua femeie socotește că băieții din bloc sînt politicoși și buni. Amîndouă experiențele sînt adevărate.

Regizorii să fie lăsați să-și povestească propria lor experiență de viață. Filmele vor fi mai adevărate, vor oglindi mai complex societatea noastră de azi.

Francisc MUNTEANU

Importantă e părerea publicului

Am răspuns de atîtea ori la anchete despre filmul românesc. Să mai spun că societatea anilor noștri se regăsește și expresiv, și palid, și insuficient în filmele noastre? Cred că importantă nu este părerea celor ce fac filmele, ci a publicului care le vede.

Mircea MUREȘAN

Să nu inventăm societatea, să o filmăm așa cum este

1. Cu prima frază nu sînt de acord, dar în fine... Eu găsesc că societatea noastră se găsește expresiv și inexpressiv, palid și colorat, suficient și insuficient în funcție de regizor, film și scenariu. Nu putem generaliza.

2. Mi-au reținut atenția filmele din extreme: cele bune și cele proaste... dar din păcate cele mai multe sînt

cele mediocre, deci nu mi-au reținut atenția!

3. Cel mai mult mă mulțumește reacția publicului... De ce? Pentru că filmele sînt făcute pentru public, nu? Sînt nemulțumit atunci cînd nu pot realiza ceva la pretențiile și profesionalismul pe care îl am ori nu mi se creează condițiile necesare. Ce roluri sau scenarii am refuzat? Vă referiți la oferte venite din partea unor producători (case de filme), presupun. Ei bine, nici unul pentru că nu mi s-a oferit niciodată vreunul (scenarii).

4. Să fie filmată așa cum este și nu inventată.

Sergiu NICOLAESCU

Să se vadă și miezul

1. Nici expresiv, nici palid, nici insuficient. Se regăsește.

2. **Puterea și Adevărul și Clipa.**

3. În mod special, nu știu. Sînt un nemulțumit în profesie; Nu pot vorbi despre mine, temîndu-mă că vor rămine doar vorbele. Pot spune că m-am bucurat și de Făniță din **Suricul...** și de Jder cel mititel din **Frații Jderi**, dar și de Petrică Nobilu din **Clipa**. De ce? Am putut alerga pe o pistă mult mai largă de interpretare decît

Probleme nu tocmai personale
(Liliana Tudor și Dorel Vișan
în *Probleme personale*)

Haz și pitoresc
(Draga Olteanu-Matei
și Jean Constantin în *Acțiunea Autobuzul*)

Mai multă încredere în creator

de obicei. Dacă au fost unul sau două roluri refuzate, nu mai știu. Poate că le-am uitat.

4. Filmul nostru nu prea are conflict, nu există surpriza. Un film românesc după ce își derulează metrii de pelliculă ai genericului și primele acțiuni și replici zboară în sală, spectatorul are dezamăgirea de a ghici finalul. Păcat.

Filmul românesc exprimă fără discuție, societatea zielelor noastre dar fără eforturi, fără căutări, fără pătrunderi adânci. După mine ar trebui să se filmeze de undeva de sus, să se poată cuprinde și miezul.

Sebastian PAPAIANI

Mi-am ales drumul pe care merg

1. Ce nu se regăsește? Realitatea.
2. Am fost fericită pentru înghițitorul de săbii. Pentru ce? Tocmai pentru ceea ce nu prea găsim în celelalte filme...

3. La mine totul este căutare, frământare și nemulțumire. Singurul lucru de care sînt mulțumită este că nu mi-am pierdut credința: „cred și sufăr mai puțin, iar atunci cînd mă gîndesc la chemarea mea, nu mă mai tem de

viață”, cum spune Nina Zarecinaia. Iar nemulțumită sînt cînd mă abat, chiar și numai la suprafață, de la această credință. Tentațiile sînt ispititoare, citeodată și atrag. Dar drumul pe care vreau să merg îl cunosc, l-am ales. Am refuzat mai multe roluri, chiar și trei roluri principale, pe motive de inconsistentă și pentru că, la aceea oră, nu simțeam că ar putea aduce ceva nou definiții mele ca actor.

4. Pentru împlinirea acestui deziderat nobil și spre care tindem cu toții, ar trebui ca artiștii să-și îndeplinească vocația, în funcție de propria lor exigență artistică și în numele artei. Ar trebui să se bucure de încrederea celor care îi ocrotesc și, mai ales, să fie priviți ca artiști. Să ai încredere în artiștii ce se nasc în spațiul tău spiritual este cea mai frumoasă cucerire a unei societăți libere și demne, pentru că în artist evenimentele se reflectă altfel, pentru că el simte, cu sensibilitatea lui aparte, mult mai acut, mai dureros, mai profund, pentru că unui artist nimic nu-i este indiferent, totul îl costă, îl consumă. Pentru că pe un artist acest consum îl definește.

Ioana PAVELESCU

Ar trebui să filmăm oameni

Îmi este greu să răspund la întrebările dumneavoastră pe puncte, deoa-

rece pentru mine filmul este un tot unitar, un punct de vedere personal, argumentat cu inteligență artistică, susținut cu patimă. Numai atunci cînd avem ceva de spus, cînd avem de transmis convingeri profunde putem spera în reușita unei opere. A face filme în care subliniem adevăruri in-deobște cunoscute, fără a le transfigura prin propria noastră înțelegere și sensibilitate, nu încălzește și nu convinge pe nimeni. Mi se pare de asemenea că păcătuim prin dorința de a rezolva prea multe probleme în filmele noastre. Din acest motiv ne risipim și diluăm, rezultatul fiind mai mult o enumerare de posibile conflicte dramatice care rămîn nerezolvate sau sînt rezolvate schematic. Cred că cinematografia noastră oglindește încă palid mutațiile survenite în conștiința contemporanilor. De asemenea, cred că filmăm cu prea mult dialog și prea puțină acțiune psihică, prea puțin subtext, prea puțină trăire. Cred că este o greșeală să filmăm probleme neglijînd oamenii. După părerea mea, ar trebui să filmăm oameni.

Amza PELLEA

Nevoia de climat

1. Nu reproșez vreunui film românesc că n-a ogîndit „acela” sau

Pseudo-predare
(Sergiu Nicolaescu în *Duelul*)

O singurătate, două singurătăți
(Dorina Lazăr și Vasile Miske în *Angela merge mai departe*)

Am dori să o mai revedem și pe ecran, nu doar pe scenă (Aimée Iacobescu)

Un dur flegmatic (Adrian Pintea)

De la *Moara cu noroc* pînă azi (Ioana Bulcă)

„acel” amănunt al vieții noastre sociale, ci că pe „cel” pe care și l-a ales nu a reușit să-l **analizeze**.

Filmele noastre transpun, expun, relatează — uneori chiar expresiv — (de cele mai multe ori însă, palid și insuficient) dar nu depășesc descrierea. Înfrumusețind sau urînd (căci și asta poate fi o vocație!) peisajul social, ele sînt compoziții la limba română pe tema... Nivelul investigației „în trecere” nu ajunge la concluzii. Cît despre soluții... Nu se „regăsește”, — cum spuneți dv. — nici efortul nostru de perfecționare continuă a calității vieții, nici eșecurile acestei angajări.

De ce nu avem curajul să ne recunoaștem și să ne analizăm eșecurile? Sau, de ce nu avem curajul și disponibilitatea de a vorbi despre dragoste...

Sau, unde ne este umorul... Sau, de ce nu sîntem deprimați... ori disperați, ori melancolici... De ce rămînem la nesfîrșit la „general valabilul” mai mult sau mai puțin pitoresc...

2. În mod special? Nu, „în mod special” nu mi-a reținut atenția nici un film românesc.

3. Sînt prea subiectivă. La această întrebare nu pot să răspund, iar în privința refuzurilor (mai degrabă a „reținerilor” mele) de asemenea. Acele filme au fost realizate (mai bine sau mai rău). N-aș reuși decît să întristez cîțiva colegi sau să jignesc cîțiva realizatori. Am refuzat ce am crezut că nu mi se potrivește. Altfel.

4. Experiența n-are ce căuta aici. Dacă aș începe să filmez mîine primul meu rol în film ar fi aceeași nevoie de adevăr a situației propuse de scenariu, aceeași nevoie de încredere în regizor și în parteneri, aceeași nevoie de respect și grijă pentru muncă, ace-

eași nevoie de schimb de informații, aceeași nevoie de „climat”.

O singură și banală „sugestie”: un apel la încredere. Despre buna credință am vorbit de prea multe ori. Altfel a realizatorilor cît și a producătorilor.

Căci **beneficiarii** sînt totdeauna de bună credință... Vă asigur! Iar această afirmație ține într-adevăr de „îndelungata” mea experiență...

Irina PETRESCU

De ce?

Foarte bune întrebările dumneavoastră. Un lucru nu înțeleg, de ce mi le puneți mie?

Ada PISTINER

Oglindă, oglinjoara mea!

1. Se regăsește ori de cîte ori nu cere „oglinzii” să o înfrumusețeze neapărat (!?) pe principiul „oglină, oglinjoara mea, cine-i cea mai frumoasă?...” Cînd nu, nu.

2. Cele bune. Filmele cu **oameni**.

3. Cel mai mult mă mulțumește serialul **Lumini și umbre**. Cel mai puțin... hml! ce să ne mai amărim? Nu

am refuzat nici un rol, pentru că doresc din tot sufletul să joc.

4. Nu am căderea de a da sugestii. Îmi este însă dragă o emoție care mi se pare esențială: bun simț, talent, pasiune reală pentru adevăr și cultură, multă cultură...

Adrian PINTEA

A avea „presă bună”...

1. Expresiv.
2. Filmele mele. Prin ce? Au avut întotdeauna „presă” bună.

3. Ce mă mulțumește? Unele secvențe. De ce? Imaginea era color și actorii interpretau convingător. Ce mă nemulțumește? Restul. De ce? Pentru că filmul e o artă colectivă. Ce scenarii am refuzat? Cele nesemnate. De ce? Nu-mi plac motto-urile.

4. Iar!!!

Dan PIȚA

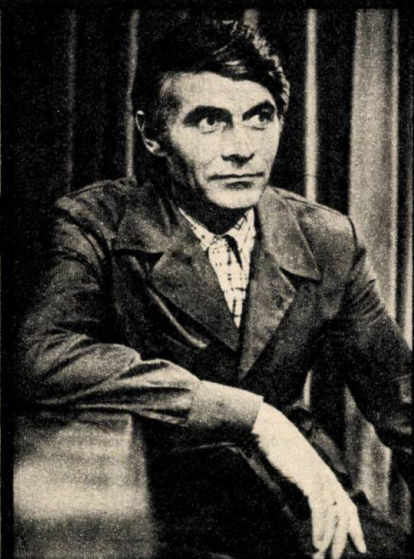
Succint

1. Insuficient.
2. **Filip cel bun**, **Proba de microfon**, prin adevărul ce-l spuneau.
3. Din păcate, nu m-a mulțumit nici un astfel de personaj.
4. Scenarii bune.

Maria PLOAE

O prezență cinogenică care nu e bine să se transforme în absență (Monica Ghiuță)

Privirea care interoghează (George Motoi)

O undă de mister (Maria Ploae)

Talentele au nevoie și de atenție și de dragoste

Discutând, dacă îmi este îngăduit, totuși ca un om care se află înăuntrul cercului care este cercetat, în cazul nostru, producția cinematografică contemporană românească, continui să am nemulțumiri. Privind peisajul cinematografic actual, fără a mă referi — nu vreau exact la unul sau altul dintre filmele ultimilor ani — continui să cred că există o criză nedepășită încă. Cred că problemele profundelor transformări la care asistăm nu s-au dezbătut și cea mai caracteristică mi se pare aceea a omului zilelor noastre, acea transformare de la dezinteresat la angajat, de la egoist la generos, de la mai mult sau mai puțin cinstit la adevărat și drept cu el și semenii lui, de la ignorant și conservator la a dor de informație și inventiv. Și încă mii de alte fațete care nu pot fi atinse aici dar care vor construi cu mîgălă omul unei viitoare societăți mai bune, mai drepte, mai raționale, mai inteligente și sănătoase.

Am spus mai sus că „nu vreau” și, repet, nu vreau și nici nu cred că trebuie să discut aici despre rolurile pe care le-am interpretat în filme și nici ce aș dori sau nu să mai lucrez. Nu eu sau altul ca interpret sau creator interesează în această dezbateră și nici gradul de comparație între un film sau altul realizat în ultimii ani, ci faptul că, global, realizatorii cinematografiei noastre nu mai cer destul de

la ei înșiși, că entuziasmul, talentul, imaginația, puterea de creație, chiar datele de meserie trec printr-o criză.

Cred din tot sufletul meu de artist că această situație se poate depăși, că talentele noastre cinematografice reale fără doar și poate se pot reînsoții și pot exprima în realizări cu ecou pînă departe. S-ar putea să aibă nevoie de o atenție mai deosebită sau poate chiar de dragoste.

Margareta POGONAT

Un sfat esențial

Normal ar fi ca filmul românesc să progreseze mai mult și noi să-l analizăm mai puțin.

D.R. POPESCU

Mai mult accent pe oameni

1. Partea enunțiativă a întrebării mă incită la o mică paranteză: fiecare artă este o oglindă a societății numai în măsura în care o raportăm la felul cum reflectă societatea și nu la cît o reflectă. De aceea, părerea mea e că la noi, poezia are mai multe argumente, chiar infinit mai multe pentru a-și revendica acest comandament estetic: și nu numai la noi. Iată, de pildă poezia lui Léopold Senghor e,

cred eu, incomparabil mai expresivă și mai reprezentativă decît orice film produs în întreaga Africă — ca să nu mă rezum decît la două exemple. Filmul românesc nu face decît să-mi întărească definitiv convingerea. Nu se regăsește în filmul nostru (cu excepția a foarte puține — degetele minilor șomează în așteptarea numărătorii) nici măcar o vină (orice act de cultură impune și un risc) estetică și a stilului. Presupunînd că n-aș cunoaște limba și actorii care, de obicei, colaborează la o echipă sau alta (de filmare) și, urmărind, să zicem 20 de filme făcute de 20 de regizori, n-aș băga mîna în foc că ele nu aparțin unuia și aceluiași regizor. Din alt punct de vedere, s-ar putea afirma că filmul românesc se axează pe societatea românească, chiar insistent, dar prea puțin pe oamenii ei. Paradoxul pare trăznit și-i voi explica: societatea noastră e caracterizată global în filmul nostru, cu diagnostice sigure, dar echilibrul și mai ales neechilibrul ființei nu apare! Există un comentariu al vieții (chiar dacă acesta e prea edulcorat) dar clipele de viață lipsesc, persistă maniheismul chiar în îndrumarea și jocul actorilor, iar truda și implicarea spectatorului în găsirea sensului dispăre etc. etc.

2. Aș fi dorit o continuare, cu aceeași formă, cu aceeași vină (a nu se confunda cu vină) artistică a colaborării dintre Veroiu și Pița, de pe timpul (mais où sont les neiges d'antan?) **Nunții de piatră**. Mi-a plăcut rafinamentul și detașarea, eleganța fără sincope a stilului, forța narării aparatului de filmat, acordul aproape perfect al tuturor componentelor scheiului semnat de Veroiu, varietatea portretelor, expresivitatea caracterologică, grotescul rafinat, ritmul pove-

Să filmăm oameni, nu probleme

tirii în scheciul lui Pița și la amîndoi metafora alb-negrului, lectura originală a unei opere mai curînd necinematografică prilej de re-creare a unui univers uman și spiritual.

3. Filmografia mea? Aș vrea să uit de ea! Și vă rog s-o faceți și dumneavoastră! Ceea ce, bănuiesc, o să vă vină mult mai ușor. Dacă am refuzat roluri în film? Val, dar după rugămintea pe care v-am adresat-o mai sus, plus o doză de inconștiență din partea-mi, cum aș fi putut face un astfel de gest? Le-am acceptat pe toate, dar absolut pe toate... cinci. De ce? Din felurite motive.

4. Sugestii se dau la tot pasul, ca la fotbal. Se pare că filmul și nu numai el, nu se face cu sugestii. Se face în primul rînd cu talent și cultură. De talente nu ducem lipsă; și chiar dacă am duce, talentul nu se poate sugera. Cît privește cultura, sînt destul de sceptic.

Vistrian ROMAN

Laconic

De 20 de ani de cînd fac filme am răspuns mereu la întrebări de acest fel. Pentru următorii 20 de ani nu mai am nimic de propus.

Victor REBENGIUC

Filmul nostru trebuie să fie un ambasador al culturii noastre

1. E greu, dacă nu imposibil să epuizezi o atît de incitantă problemă în cîteva întrebări. Cred, de altfel că s-ar cuveni să aibă loc un simpozion național pe tema dată la care să fie invitați să participe producătorii și realizatorii de filme, teoreticienii și beneficiarii actului de creație, reprezentanți în această ipostază de cei care profesionalmente sînt foarte aproape de ei, psihosociologii. Ar trebui să se constate care este ecoul acestor producții în conștiința colectivă a spectatorului, fără de care această artă, născută a fi populară, nu poate exista. Ar mai trebui să putem defini, eventual, ce anume ar trebui să facem ca să evităm inevitabilul subiectivism în judecata de valoare...

Toate acestea și altele, din convingerea fermă că trebuie să facem totul, totuși cei chemați întru aceasta, ca so-

cietatea anilor noștri să se regăsească în într-un singur film capodoperă, cu toate problemele vieții de fiecare zi strînsă ca într-un compendiu, ci în toate filmele pe care le facem și care ar trebui să fie expresive, emoționante, subtile și convingătoare, mobilizatoare și combative în numele unui ideal, profund național, profund revoluționar. Totuși pînă la o asemenea întîlnire de anvergură, cu posibile urmări de anvergură, întîlnire necesară dar încă neplanificată, să mulțumim **Cinema-ului** că atrage atenția încă o dată asupra binomului socio-cultural: film și societate, pentru că inițiază discuția aceasta, care poate fi revelatoare.

Cît despre filmele noastre, care ar trebui să fie ceea ce se sugerează în chestionar, nu cred că este nici o îndoială că centrul de greutate al tematicii producției naționale de filme îl constituie problematica izvoită din structura societății românești contemporane. Cum este ea însă prezentată, reprezentată, reflectată? Asta depinde de calitatea... oglinzilor, care pot fi concave sau convexe, plane sau... plate, cu rîuri sau cu valuri, cu greșeli de fabricație, cu efecte ireversibile. Oglinzile venețiene sînt rare și scumpe!

2. Cred că o parte a criticii exagerează atunci cînd menționează cu insistență doar unele filme — mereu aceleași, care, vezi doamne, ar fi de referință din acest punct de vedere. Și cînd se mai întîmplă să fie și numai filme de ultimă oră. Ba unele... și fără public. Și unele fără... (lertați-mă era să repet ideea, și să mi-i ridic în cap pe unii care, nebeneficiind de argumentul amintit mai sus, consideră extrem de discutabilă audiența de public, și afirmă chiar că ar fi egală cu... arta de consum?)

Sigur, există păreri și... gusturi, uneori de moment (jena îi oprește să le retracteze ulterior), dar cum nimeni nu este posesorul adevărului absolut, spiritul de echitate trebuie să se conducă spre a recunoaște că: în toate perioadele scurte istoriei a cinematografiei românești au fost filme care la ora apariției lor erau considerate că reprezintă exact ceea ce se dorea ca filmul să fie: adică o oglindă a societății. (Că au trecut anii și peste ele și că nu mai sînt considerate cum au fost... „vor trece anii, ca norii lungi pe șesuri"... și peste altele și mai tirziu tot se va trage o linie și se va afla adevărul și acela va fi relativ, așa că...). Nu cred că există — din păcate — încă un film cu F mare al mărețelor evenimente naționale contemporane. Nici în alte grădini n-a crescut încă o Sequoia Gigantea, ci doar puiet. Se amăgesc cei care cred contrariul. Fiecare poate crede despre sine că a dat marea lovitură. Unii caută acum chiar cu agresivitate și infatuare să fie recunoscuți fără întîrziere în această postură, vor să fie considerați deschizători de drumuri, ei și nu alții, acum și nu altădată. Se uită bineînțeles că bicicleta a fost inventată mai demult. Este evident, pentru toți sper că în

cariera fiecărui creator pur sînge și nu rătăcit într-ale filmului aparținînd fiecărei generații, pe lângă regretabile erori... cu talent la unii, poți să găsești, în genuri și stiluri diverse, filme de o mare frumusețe spirituală. Sînt multe dintre acestea și sînt numeroși asemenea creatori. E ciudat însă că uneori, dacă nu întotdeauna chiar, în cel mai sec, cel mai palid, cel mai lipsit de gînd artistic film — poți găsi minutul său de adevăr omenesc.

3. Ambiția mea dintotdeauna a fost să-mi aduc nota personală în contextul cinematografiei naționale și, din acest punct de vedere, să contribuim notabil la configurarea atît de controversatei școli românești de film, chiar dacă e vorba de aportul meu printr-un gen aparte, comedia.

Din acest punct de vedere, consider că în majoritatea filmelor mele (cele cu recunoscute și apreciate pasaje de umor românesc) am atras atenția asupra posibilităților. Și critica și publicul au simțit acest lucru și m-au încurajat în lansarea unei tipologii umane specifice spațiului mioritic (caracter, comportament ideal, sensibilitate, temperament) pe care ni-l afișăm cu evidentă mîndrie neolatină în contextul avîntatei lupte pentru împlinirea României noi. Asta ar cam fi mulțumirea. Nemuțumirea? Ehe! Între altele faptul că lucrez extrem de rar, faptul că tipurile lansate în unele filme nu le-am continuat cu seriale comice mult așteptate de public, faptul că încă n-am dat mult rîvnă comediei satirică (sper că voi reuși acum prin iscusita pană cinematografică a lui Titus Popovici, cel ce a avut mari izbîziri în alte genuri cinematografice).

4. Se pot da sugestii multe și mărunte, mai consistente. Deocamdată, este nevoie de comuniune de gînduri și idei, de încredere între producători și regizori, de pasiunea scenariștilor și regizorilor în serviciul artei cea mai accesibilă și îndrăgită publicului nostru. Este nevoie de o subtilă depistare și creștere a talentelor regizorale. Aceasta ar fi, după părerea mea, cheia unui climat de creație imperios necesar unei relansări competitive a cinematografiei noastre, solicitată să nu mai facă slalom printre marile probleme ale vieții românești, să exprime într-adevăr societatea noastră de azi în toată complexitatea ei, și să poată deveni în scurtă vreme un ambasador al genului românesc în lume.

Geo SAIZESCU

Mai multă sinceritate creatoare

1. Avem filme din toate categoriile enumerate de dumneavoastră. Sigur că am dori ca toate filmele să fie

foarte bune. Tot atât de sigur sînt cînd spun că nu se poate. Dacă n-ar exista dealurile n-am avea valoarea exactă a mun  ilor. Mai mult adevăr, mai multa sinceritate creatoare. Cred că asta dore  te spectatorul de la noi.

2. **Falez   de nisip, Concurs, Proba de microfon,   ngh  itorul de s  bil, Salimbancil, La capătul liniei etc.**

3. Mă ne mulțumește sfertul de măsură.

4. Să ne batem cu noi înainte de a scrie   i cu al  ii după ce am scris, vinova  ii pentru scenariile slabe nefi  nd, a   cum s-ar crede, numai de partea cealaltă.

Petre SĂLCUDEANU

Sint multe filme de referin  

Filmul, ca oglindă a societ  tii care îl produce, nu înseamnă doar „oglin-dire”, ci un profund proces de reflec-tare a societ  tii, de educare a oame-nilor. El nu trebuie să r  m  n   doar peliculă ci să devină operă de artă. De aici necesitatea unor deosebite calit  ti ale scenariului, un punct de vedere... regizoral   i nu în ultimul rând o calitate înaltă a interpretării.

O realizare importantă, fie doar   i în c  teva pelicule de excep  ie, nu va însemna mare lucru dacă va r  m  ne „doar pentru noi”. Limbajul cinemato-grafic trebuie să aibă specific „al nos-tru”, dar să conteze, să „se   nscire”   i în filmul mondial. For  e există, „mi-sie” avem   i aceasta numai „str  d  -nie” a  teapt  .   i dragoste. Dragoste pentru film. O dragoste care să-i ser-veasc  , nu să „servească” pe unii!

Nu numai că mi-au atras în mod special atenția dar m-au bucurat, m-au fericit de-a dreptul c  teva filme care — fiecare la timpul lor —   i mai ales „după” au rămas opere de refe-rin  , au rămas carate de pre   ale fil-mului românesc. Ele au înscris „pa-gini alese” în istoria filmului nostru prin limbajul personal al regizorilor, prin claritatea   i ascu  imea ideilor, prin concizia expresiei, prin impune-rea unor stiluri proprii, prin mari per-forman  e actore  te. Ele ar fi: **Moara cu noroc** de Victor Iliu; **Valurile Du-n  rii**   i **Pădurea spinzuraților** de Liviu Ciulei, **Duminică la ora 6** de Lucian Pintilie, **Puterea**   i **Adevărul** de Ma-nole Marcus, **Mihai Viteazul** de Sergiu Nicolaescu, **Nunta de piatră**   i **Duhal aurului** de Dan Pița   i **Mircea Veroiu**, **Cursa**, **Croziera**   i **Proba de micro-fon** de Mircea Daneliuc, **O lacrimă de fată** de Iosif Demian, **Prin cenu  a imperiului**   i **Ilustrate cu flori de c  mp** de Andrei Blaier, **  ngh  itorul de s  bil** de Alexa Visarion. Cu toate că dru-mul meu în film constituie doar „o trecere” — vorba unui poet — r  m  n din ceea ce am lucrat cu c  teva perso-naje: Mihai din **La patru pa  i de   nfin-it**,   tefan Varlaam din **Viforn  a**,   i încă unul pe care publicul încă nu l-a văzut (...) Branga din **Plecarea Vla  ni-ilor**   n regia lui Mircea Drăgan. De ce? Sint at  t de puține...   nc   nu simt nevoia să mai scriu de ce.

Important nu e să zic că roluri am refuzat, ci   faptul că unele le-am în-cercat cu speran  a coresponden  ei partiturii cu g  ndul (c  nd era!) regizo-rului   i cu posibilit  tile mele. Avem prea mul  i ani   i de via     i de profe-sie ca să ne menaj  m unii pe al  ii. Avem   i o supremă datorie. Să nu ne mai aflăm „  ntimpl  tor” în film. De aceea conform coresponden  ei   i „necoresponden  ei”, de la o vreme n-am mai lucrat cu un bun prieten: Virgil Calotescu, sau am lucrat „alt-fel” dec  t la început cu Francisc Mun-teanu.

Complexitatea vieții în societatea noastră, marile răspunderi ale celor ce făuresc filmele ne obligă la morali-tate, cinste, obiectivitate, ca eforturile să nu fie consumate în van. Efortul „fizic”   i „material”!

  i... dragostea de care vorbeam. O dragoste mare de   i pentru film. Din partea tuturor: producători, scenariști, regizori, scenografi, actori   i, deloc în ultimul rând, a celorlal  i făuritori ai ci-nematografiei.

Silviu STĂNCULESCU

S   vorbim mai pu  in despre cu-raj   i mai mult despre talent

1. Cred că niciodată nu vom putea afirma cu toată convingerea că o so-cietate se regăsește expresiv în filmele pe care le-a produs.   i chiar de-am face-o, convingerea noastră ar fi con-trazis   de alte părerii (convingeri) sau chiar de realitate.   nc  t, nu mă hazar-dez a da calificative: expresiv, palid, insuficient. Există   i o altă pricin   de re  ineri. Întrebarea dumneavoastră în-deamn   la o compara  ie directă: ar-t  -realitate. Într-un asemenea caz, si-gur că e  ti îndemnat să răspunzi: rea-litatea a fost   i este mult mai bogată, mai expresivă. Oricine ar putea   n  ira de pildă, nenumărate aspecte care i-au scăpat artei cinematografice.   i am ajunge la oglindirea tematică a epocii (fiindcă tot veni vorba, a   ob-serva că, din acest punct de vedere, stăm bine, mai toate mediile, catego-riile sociale, chiar   i profesiunile   i-au găsit locul   i rostul în filme). Impresia mea este că produc  ia cinematografi-că s-a ridicat la un nivel artistic bun — ce e drept, cu puține ie  iri din co-mun, cu puține izbucniri — un nivel bun ce se men  ine, se consolidează. Este o etapă necesară, ce preg  te  te lansarea, cred eu. Ca   i în alte arte, se înaintează în grup, în front unit. O reconstituire a epocii — ca mi  care socială, prefaceri determinate de oa-meni, cu evidente consecin  e asupra oamenilor, întimplări   i evenimente revelatorii — se poate face pornind de la filme, ceea ce nu mi se pare tocmai puțin. Vreau să spun că există în filmele noastre adevăr, se simte un patos al luptei pentru dreptate so-cial  , un efort al acumulării spre mai bine. Păcat doar că în prea multe nu există pove  te, care să închege   nt  m-

Expresivitatea talentului
(Gina Patrichi)

Actri  a   i poeta
  n permanentă concuren   
(Ioana Crăciunescu)

Pseudo-cow-boy... dar naturali
(Tatiana Filip și Mircea Dia-
conu în *Profetul, aurul și*
ardelenii)

Un suris în plină iarnă
(Sebastian Papaiani)

**Așteptînd... Misterele Bucu-
reștilor**
(Marga Barbu și Vistrian Ro-
man în *Trandafirul galben*)

plările, peripețiile, păcat doar că se reține mai mult o schemă a personajelor, decît personajele. Din pricina schemelor, a carențelor de dramaturgie, se pierde mult; nu o dată, se pornește de la adevăr și se ajunge la fals; prea multe filme, îndeosebi de actualitate, spun doar ceea ce s-a întîmplat, ori se întîmplă (ceea ce, de altfel, știe și spectatorul). Acestea pot fi trecute în categoria filmelor de consemnare. Ele se uită la ieșirea din cinematograful.

2. Dacă ați adresa această întrebare unor copii de pe strada mea (6-8 anișori), ei vor răspunde: filmele cu Tarzan! Ani la rînd, copiii de pe strada mea s-au jucat de-a Tarzan și mereu apar noi Tarzani... Copiii de 8-10, chiar 12 ani, au trecut la mușchetari... Părinții preferă filmele cu Amza Pelea, Valeria Seciu, Ovidiu Iuliu Moldovan, Ogășanu, Caramitru... Bunicii au nostalgia filmelor cu Greta Garbo. Eu nu fac nici un efort de a reține un film. Nu eu trebuie să fac efortul de a reține, ci filmul de a mi se impune. Sigur, nu mă refer la titluri, acestea nu sînt greu de reținut. Deci, intră în discuție filmele pe care nu le-am uitat la ieșirea din cinematograful. Ele nu sînt prea numeroase. Nici acestea, care sînt, nu m-au tulburat prea tare. Dar cîteva întrebări m-au obligat să-mi pun... Stări de spirit pe care nu le încercasem prea des, mi-au dat. O imagine mai exactă a relațiilor ce se stabilesc între oameni în epoca noastră m-au ajutat să dobîndesc. Ceea ce nu este puțin.

3. Filmografia mea, în colaborare, este destul de bogată. Cu excepția *Golgotel*, cred că nu am depășit stadiul consemnării. Aspectele de viață sînt bogate, interesante în mai toate filmele la care am colaborat. Lipsește forța, care să-l determine pe spectator după ce s-a intristat ori s-a înveselit — să și cadă pe gînduri.

4. Experiența mea de cineast (aș îndrăzni să spun: și nu numai a mea) este discutabilă. Am să pornesc deci de la experiența de spectator. Aș vrea să nu mai văd „filme-curajoase”, ci filme. S-a discutat mult în cinematografie despre curaj. Nu despre talent, despre rigorile profesiei, ci despre curaj. Aceasta, ca o reacție la numeroase intervenții, interdicții — și tematică, și de ordin artistic — venind din partea unor factori de dirijare a producției cinematografice, intervenții și interdicții ce s-au manifestat îndeosebi în perioada de „triumf” a dogmatismului și proletcultismului în cinematografie. În practică, a fi curajos în film înseamnă a spune niște lucruri pînă atunci „interzise”, a savura niște secvențe „tari” etc. Cînd filmul intră pe ecran, o replică sau alta, o secvență sau alta trezesc interesul unor spectatori. Acest interes ține o zi două, pînă apare un alt film „curajos” — nu pînă cînd respectivii spectatori citesc articole critice în presă, pe aceleași „probleme”. Aș zice, așadar, să nu mai facem filme „curajoase”, ci, dacă vreți, „conformiste”, cu poveste, cu personaje, cu trăiri adevărate și emoție, rezultînd nu din copierea realității, din înfrumusețarea ori înnegrirea ei, ci din transfigurare cu talent, simțire și dăruire.

Respectul față de adevăr

1. Din păcate, mi se pare că se regăsește destul de palid și insuficient Păcatul principal vine din lipsa respectului față de adevăr, adevăr care trebuie să fie prima calitate a filmului, a artei.

2. Mi-au reținut atenția filmele în care măcar pentru moment am avut senzația că văd „o felie de viață”. Sînt totuși prea multe să le enumăr!

3. Dacă aș încerca să răspund la această întrebare simt că n-aș putea rămîne pînă la sfîrșit în limitele „respectului față de adevăr” și mă abțin.

Am vrut să refuz rolul „Anica” din filmul *Cine mă strigă*, pentru că, citind scenariul, mi s-a părut un personaj schematic! Discutînd cu regizorul, m-a convins că, lucrînd împreună la personaj, vom reuși să scoatem un personaj viabil. Rezultatul n-a fost rău. La fel mi s-a întîmplat cu personajul interpretat de mine în filmul *Cine lubește și lasă* al lui Gheorghe Turcu. Am vrut să-l refuz pentru că făcea parte dintr-o categorie umană necunoscută mie. M-am temut să interpretez ce nu cunoșteam!

4. Filmul trebuie să pornească de la o idee majoră, reală, semnificativă! Să reușească să-l conducă pe spectator către el însuși, ajutîndu-l să își descifreze sensul propriei existențe! Să ne ferească de soluții prefabricate, moralizatoare cu orice preț!

Tora VASILESCU

O patimă numită: a nu trăi degeaba

1.4. Insuficient. Pentru că filmele în majoritatea lor nu-și propun o analiză profundă a fenomenelor social-politice, ci a raportului individului cu societatea. De obicei se mimează problematica adevărată, se dau verdicte și soluționări care sărăcesc substanța. Ce mi se pare că nu se regăsește? Adevărul. Al unui timp, al unui om, al unei conjuncturi. Ca să devenim mai puternici și mai responsabili, trebuie să avem tăria să spunem totul despre noi.

2.3. Filmele făcute de Regizori. Prin patima neliniștită de a nu trăi degeaba, de a forța mărturisirea realității, într-o lume care are nevoie din ce în ce mai mult de conștiință.

Nicolae ȚIC

Alexa VISARION

Împotriva prostiei, fuga marș!

1. Palid. Nu se regăsește suficient adevărul oamenilor și adevărul a ceea ce fac ei — bine sau rău.

2. Puține. Prin traducerea fidelă a timpului nostru și a altor timpuri. Prin respectarea regulilor „convenției vizuale”. Eu nu sînt absurd — dar judec un film numai prin prisma promisiunilor sale.

3. 1-0 pentru dv. Prima întrebare în-cuetoare.

Orice om trebuie să tindă spre mai bine, iar un artist, în primul rînd. Asta ar fi ordinea firească. Dar ordinea firească, ca totul în lumea aceasta — este relativă. Și după cum merg lucrurile, nu pot să-mi dau seama dacă mă mulțumește mai mult ce am făcut sau ce fac acum, ori mă nemulțumește mai mult ce fac acum decît ce am făcut. Fiecare lucru la vremea lui am avut credința că este bun. Dar cine le poate ști pe toate? Important e numai ce rămîne. Și dacă din ceea ce am făcut a rămas ceva — înseamnă că simțul meu cinematografic nu m-a înșelat, iar asta e primul punct cîștigat în bine. Cine crede mai departe de simțul său cinematografic este ori un visător ori un aiurit.

4. Cu experiența pe care o am în film, zic că problemele filmului românesc sînt în general cam aceleași de o bună bucată de vreme încoace în ciuda strădanilor **verbale** de a se îndrepta. Ba uneori din cauza slabelor schimbări tehnice s-au mai și înrăutățit (vezi, de exemplu, sonorul).

Aș putea face o singură sugestie:

dacă cinematograful nostru vrea să meargă spre perfecțiune — împotriva prostiei — forțele, existente din belșug, nu trebuie numai să grăbească pasul, ci trebuie să bată și „cadența”.

Dorel VIȘAN

Peste o sută de ani să vedeți ce-o să fie

1. Peste o sută de ani, vizionînd filmele de azi, se va vedea cum ne îmbrăcam, cum vorbeam și, mai ales, cum gîndeam. Deci filmul este oglinda societății care-l produce, chiar dacă nu și-ar propune asta.

2. În acest sens, tot ceea ce am produs noi în ultimii ani mă tulbură profund. De la **Răsună** valea al lui Paul Călinescu la **Concurs** al lui Dan Pița.

3. Filmografia mea mă mulțumește parțial și mă nemulțumește tot parțial, și totuși rămîn doar cu gîndurile care mi-au venit prea tîrziu... Am refuzat cîteva roluri, atunci cînd nu m-am simțit destul de real pentru adevărul lor.

4. O sugestie: aș sugera ca genericul filmului românesc, veșnic incomplet, să se compună pe viitor și din numele acelor care au greaua sarcină de a verifica o operă de artă.

Florin ZAMFIRESCU

Părerile de mai sus fixează unghiuri de vedere cînd asemănătoare, cînd diferite. Indiferent de gustul autorilor, indiferent de tonul răspunsurilor, de volumul lor, de preferințe, de simpatii și antipatii, ceva e cu deosebire clar și revine ca un leit motiv:

Cinematografia românească rămîne încă datoare realității românești.

Ce dorim?

Dorim ca în 1983 și în anii ce vor urma să reducem, să anihilăm, acest decalaj.

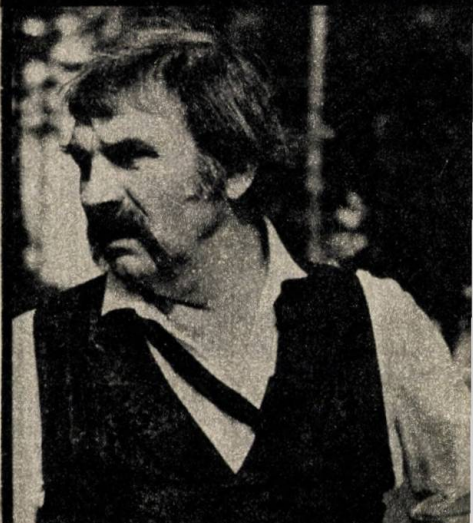

O solidaritate a promoției și a profesiei de credință
(Silviu Stănculescu și Sanda Toma în „civil”)

O imagine în avanpremieră
(Tora Vasilescu și Ștefan Iordache în *Glissando*)

Întotdeauna convingător.
Cînd e vorba de lumini, dar și de umbre (Ilarion Ciobanu)

Critica și psiho- sociologia spectatorului de film

Publicul: o perso mereu pe

Sondaj-studiu realiza de la Izvorul Mureșului

Personajele, recuzita și decorul

- 34 studenți
- 31 studente
- plus 11 colaboratori de sex nedecarat în chestio-
nare

● În total, 76 de „subiecți” aflați în Tabăra de vară și de instruire de la Izvorul Mureșului - Harghita, ultima serie 1982;

● cadre ale UASCR-ului din toate centrele universitare ale țării și de la cele mai diferite facultăți:

● biologie, filologie, farmacie, construcții, medicină generală, științe economice, silvicultură, teatru, științele naturii, matematică, drept, mecanică, tehnică, agronomie, istorie-filozofie, hidro-tehnică, horticultură, medicină veterinară, mașini, artă teatrală și cinematografică, stomatologie, aeronave, automatică, electronică, geologie și altele.

Distribuim chestionarele în grupul compact al cursanților aflați în sala mare a Centrului de instruire estivală al UASCR-ului, în dimineața zilei de 5 septembrie 1982, în așa fel încât nici măcar elementul bunăvoinței să nu periclitaze caracterul reprezentativ, omogen și obiectiv al eșantionului. Rămâne însă la latitudinea celor de față să restituie chestionarele fără nici o însemnare (cum a fost cazul cu 3 din 79) sau să răspundă numai la unele din cele 10 întrebări cit conține fiecare chestionar, însăși abținerea făcând parte din test.

La solicitarea noastră, pentru totalizarea pe loc, deci pentru „autotalizarea” răspunsurilor, la întrebările care presupun precizarea opțiunilor printr-un titlu (filmul cel mai bun etc.), ne bucurăm de concursul și atestarea unei echipe condusă de prof. **Bebe Negoescu**, activist al Consiliului central UASCR, echipă din care fac parte studenții **Ioan Giosan** — energetică, **Adrian Ioana** — metalurgie, **Dumitru Nae** — tehnologia construcțiilor de mașini, **Viad Postelnicu** — mecanică, **Dan Tiganu** — aeronave, toți din București. Mulțumim și pe această cale, atât echipei de atestare, cât și Comandamentului taberei și Consiliului UASCR, pentru tot concursul pe care ni l-au acordat.

Discurs asupra metodei

Ca și sondajele publicate în revista „Cinema”, întreprinse în rândurile altor categorii de spectatori, încercăm să-l abordăm și pe acesta cu instrumentele criticii, nu cu cele ale reportajului sau ale statisticilor sumare. Oricât de sporadice, amatoricești și artistanale ar fi descinderile criticii în acest domeniu, cînd el ține locul unor întregi institute sau cel puțin grupe de cercetări specializate, abordarea publicului nu poate face abstracție de rigorile inter-disciplinare ale psiho-sociologiei, de faptul că în „comportamentul subiecților”, despre care vorbesc psiho-sociologii, respectiv în opțiunile cineaților noștri, sînt implicați o mulțime de factori, pe care avem obligația să-i punem în lumină, de vreme ce tîndem la cunoașterea și transformarea conștiinței sociale, la educarea și elevarea publicului.

Drept urmare, cei cărora le înmîinăm chestionarele constituie, pentru noi, însăși ținta cercetării, nu doar niște emițători de sentințe pro sau contra unor filme. Cu alte cuvinte, publicul ca scop al cercetării, nu ca instrument ocazional. Ne interesează „subiecții” în aceeași măsură ca obiectul la care ei se raportează — filmul românesc.

Ca și în critica filmelor, avem în vedere nu entități globale și imuabile, ci acest public concret și în plină evoluție, în fața căruia ne aflăm. Mai mult decît atât, dacă în critica de artă am depășit demult teoria tipicului, cercetarea filologică și psiho-sociologică a grupului în cauză nu tînde să eticheteze toată studențimea. Nu urmeză să pronunțăm nici un fel de verdict asupra întregu-

Calitate colectivă Inecvabilă

a Tabăra UASCR
- septembrie 1982

76
spectatori
despre
73
filme

lui tineret și nici nu vom caracteriza toate cadrele asociațiilor studențești.

Începutul noului deceniu cinematografic văzut de reprezentanți ai studenților din centrele universitare

Cu această piatră de moară, să sperăm, dislocată, vom vedea cum apar filmele românești ale ultimilor ani în oglinda celor 76 de subiecți de la Izvorul Mureșului și cum se raportează cei 76 de studenți la conștiința de sine a filmului românesc. Ce fel de idei și sugestii de interes general ne oferă o asemenea investigație a unui anumit raport dintre film și societate?

O piatră de moară dizlocată. Dar altele rămân

Ne referim la sugestii care interesează spectatorii, autorii filmelor, dar și pe distribuitorii lor, rețeaua cinematografică, sistemele de programare și popularizare a peliculelor. Pentru că, așa cum nu se poate limita la colectarea unor sentințe despre cutare sau cutare film, un test critic nu se oprește nici la pictura statică a unui grup izolat. Pe o a treia treaptă a unei astfel de aventuri, aflăm, în ultimă instanță, un răspuns la întrebarea cât de eficienți sînt factorii chemați să facă din film și din difuzarea lui un act de cultură și de educație.

Nefiind reportericesc sau pur statistic, sondajul criticului în rîndurile publicului nu e nici de tip preelectoral, pentru a estima cumva sau pronostica în vreun fel cota de șanse a autorilor. Din răspunsurile la unele întrebări vom compune un fel de topuri, dar nu pentru a proclama o ierarhie.

În ceea ce ne privește, vom accepta atît ordinea frecvenței cit și testul satisfacției, ca obiecte de studiu, nu ca pe o finalitate a acestei cercetări. Le vom considera drept unul dintre mijloacele acceptabile, în operația preliminară sau auxiliară de clarificare, la care critica e obligată prin definiție, în fața lungilor liste de filme oferite publicului anual, lunar, săptămînal. Vom compara, de pildă, ordinea frecvenței propriilor noștri subiecți cu ordinea stabilită de aprecierile lor calitative, utilizînd cele două șiruri de date ca un instrument în descifrarea condiției spectatorului însuși, a șanselor și căilor prin care el poate avea un acces mai direct la valorile artistice autentice, superioare.

Unii autori sînt, ce-i drept, fericiți și gata să dea drept definitivă ordinea stabilită de numărul biletelor vîndute, dar nu privesc cu ochi buni nici o altă ordine de preferințe, le taxează ca o mimare a clasamentelor sportive. Pentru ei, invocarea cifrică sau frazeologică a spectatorilor este monedă curentă, dar cercetarea metodică a publicului li se pare mai degrabă un bruiat antipatic. Ei vîd global privitorii din stal, figurîndu-și-i mereu sub chipul celor care oferă suflători buchete de flori la spectacolele de gală sau pun întrebări simpatice după premieră. În schimb, își imaginează mai greu posibilitatea oferită publicului de a delibera efectiv asupra calității filmelor lor, o asemenea practică apărîndu-le inutilă, dacă nu degradantă.

Singurătatea cinefilului bine informat

Nu e nevoie de o anchetă cu mii de chestionare pentru a ne da seama cît de divers și imprevizibil este publicul, chiar cel mai omogen grup de spectatori. Înainte de a consemna totalizarea răspunsurilor la cele 10 întrebări ale noastre, o clară și semnificativă diferențiere a subiecților este oferită de însăși frecvența lor la filmele românești ai ultimilor doi ani și jumătate (premierele cu lung metraje din perioada ianuarie 1980 — iunie 1982), primul sfert al noului deceniu.

În acest interval, au fost prezentate în premieră 73 de lungmetraje românești de ficțiune, a căror listă o vom reproduce într-un capitol următor. De la 1 film vizionat pînă la 45 de filme vizionate din totalul de 73, iată amplitudinea diferențelor de participare, un refuz ab inițio al oricărei imagini uniforme și globale a publicului. Frecvența medie a grupului nostru este de 15 filme vizionate din totalul de 73. Dar iată cum se ordonează toți cei 76 de studenți, în funcție de numărul de filme vizionate.

Participarea subiecților la filmele anilor '80-'82 (pînă în iunie inclusiv)

0 spectatori au vizionat peste 45 de filme din '73
1 spectatori a vizionat 45 de filme din '73

2 spectatori au vizionat cîte 36—40 filme din '73
2 spectatori au vizionat cîte 31—35 filme din '73
5 spectatori au vizionat cîte 26—30 filme din '73
6 spectatori au vizionat cîte 21—25 filme din '73

19 spectatori au vizionat cîte 16—20 filme din '73

15 spectatori au vizionat cîte 11—15 filme din '73
14 spectatori au vizionat cîte 6—10 filme din '73
12 spectatori au vizionat cîte 1—5 filme din '73

Să privim cîteva momente tabloul de mai sus.

După cum se poate vedea, la nivelul minim al participării, în genere sub nivelul mediu al eșantionului sau exact la acest nivel (pînă la 15 filme vizionate din totalul de 73) stratificările sînt compacte, consistente și aproape egale între ele, reprezentînd împreună mai mult de jumătate din totalul subiecților, împărțiți în grupe mari de 12, 14 și 15, în total 41, care au văzut între 1 și 15 filme din cele 73 supuse testului.

Cea mai cuprinzătoare grupă, fără a fi disproporționat de mare (19 studenți, adică un sfert din întreg eșantionul) se situează imediat deasupra nivelului mediu al frec-

venței, pe o linie de plutire am zice locală, cu 16—20 filme văzute din totalul de 73.

Grupele care se detașează de nivelul mediu al eșantionului și aspiră să atingă sau ating nivelul mediu al șanselor — un fel de linie de plutire superioară (adică jumătate din cele 73 filme, respectiv 37) sînt mult mai puțin numeroase, dispartate, inegale și în descreștere numerică rapidă, pe măsură ce nivelul participării crește: 6, 5, 2, 2 studenți. frecventînd fiecare între 21 și 40 filme.

Un singur subiect din 76 depășește nivelul mediu al șanselor, dar nu cu mult, rămînînd departe de cota maximă, cu 45 filme vizionate din totalul de 73.

Minoritatea și în ultimă instanță singurătatea în care se află cinefilii în cunoștință de cauză sînt astfel primele constatări care, fără a trebui să ducă la deprecierea unui test de tip sociologic, ne avertizează încă o dată asupra caracterului relativ al oricărui „verdict” artistic pronunțat pe această cale.

Iată acum prima noastră întrebare din chestionarul distribuit studenților.

I. Vă prezentăm mai jos lista completă, în ordine cronologică, a filmelor românești care au avut premiera în anii 1980—1982 (pînă în luna iunie inclusiv), rugîndu-vă să subliniați titlurile filmelor pe care vă amintiți cu certitudine că le-ați vizionat.

Și iată cum se ordonează filmele respective, nu cronologic, cum au fost ele înscrise în chestionare, ci în suita descreșcîndă dictată de numărul subiecților care își amintesc cu certitudine că le-au vizionat (alfabetic în caz de egalitate).

Filmele anilor '80-'82 (pînă în luna iunie inclusiv) în ordinea frecvenței grupului

1. Ultima noapte de dragoste — 51 din totalul de 76 subiecți
2. Drumul oaselor — 48
3. Ion, blestemul... — 47
4. Mireasa din tren — 41

5. Fata morgana — 36, mai puțin de jumătate din subiecți
6. Burebista — 35
7. Bună seara, Irina — 34
8. Pruncul, petrolul și ardelenii — 32
9. Alo, aterizează străbunica — 31
- 10—11. Artista, dolarii și ardelenii — 27
- 12—13. Mijlocas la deschidere — 27
- 14—15. Dulos Anastasia trecea — 26
16. Proba de microfon — 26
17. Detașamentul Concordia — 25
18. Trandafirul galben — 25
19. Croaziera — 24
20. Bietul Ioanide — 22
21. Am fost 16... — 21
22. Duelul — 21
23. Grăbește-te încet — 21

Interesul pentru mediul investigat:
Orgolii (Mircea Albulescu și Nicolae Praidă)

- 21—23. Punga cu libelule — 20
 Ștefan Luchian — 20
 Un echipaj pentru Singapore — 20
-
- 24—26. Ana și hoțul — 18, mai puțin de un sfert
 din subiecți
 Castelul din Carpați — 18
 Mondo umano — 18
 27. Capcana mercenarilor — 17
 28. Calculatorul mărturisește — 16
 29—31. Dumbrava minunată — 15
 Întoarcere la dragostea dinții — 15
 Rețeaua S — 15
 32—36. Iancu Jianu, zapciul — 14
 Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu — 14
 Maria Mirabela — 14
 O lacrimă de fată — 14
 Orgolii — 14
 37—38. Casa dintre cîmpuri — 13
 Vinătoarea de vulpi — 13
 39—41. Angela merge mai departe — 12
 Iancu Jianu haiducul — 12
 Liniștea din adîncuri — 12
 42—43. Cumpăna — 10
 Rug și flacără — 10
 44—48. Convoiul — 9
 Destine romantice — 9
 Înghițitorul de săbii — 9
 Labirintul — 9
 Semnul șarpelui — 9
 49—51. Ancheta — 8
 Campionii — 8
 Întoarce-te și mai privește o dată — 8
-
- 52—56. Cine mă strigă? — 7, mai puțin de o ze-
 cime din subiecți
 Munții în flăcări
 Saltimbancii — 7
 Stop-cadru la masă — 7
 Șantaj — 7
 57—58. Singur printre prieteni — 6
 Tridentul nu răspunde — 6
 59—62. Am o idee — 5
 Cîntec pentru fiul meu — 5
 Dragostea mea călătoare — 5
 Lumina palidă a durerii — 5
 63—69. Al treilea salt mortal — 4
 Destinația Mahmudia — 4
 Fiul munților — 4
 Învingătorul — 4
 Non-stop — 4
 Probleme personale — 4
 Stele de iarnă — 4
-
- 70—71. Porțile dimineții — 3, mai puțin de a două-
 zecea parte din subiecți
 Zbor planat — 3
 72. La răscrucea marilor furtuni — 2
 73. O lume fără cer — 0

Uitarea ca sancțiune

Citeva observații asupra ordinei de mai sus.
 Fără a anticipa ordinea satisfacției și judecățile critice formulate de studenți la răspunsurile și întrebările următoare, să remarcăm de pe acum că, fiind vorba de 73 de filme, văzute pe parcursul a doi ani și jumătate, intervine chiar și în acest top al frecvenței un element calitativ diferit față de box-office-ul biletelor vândute: în cercetarea noastră, făcută direct asupra spectatorilor, însăși ordinea

frecvenței e decisă de întipărirea în memorie a filmelor respective, filme despre care subiecții „își amintesc cu certitudine că le-au vizionat”, în unele cazuri după mai mult de doi ani. O anumită triere calitativă va fi funcționat deci și la acest prim nivel al cercetării. O triere deocamdată mai ales cu efect de negație (filmele uitate) care s-a răsfrînt nu atât asupra părții superioare a topului, cît asupra celei inferioare. Chiar dacă vom lua sub titlu de inventar cea mai mare parte a ordinei filmelor stabilite de frecvența subiecților — pe alocuri prea evident nedreaptă cu filmele de calitate sau inexplicabil de generoasă cu altele — ordinea nu mai este tot atât de capricioasă cînd e vorba de ultimele locuri. Aici, în partea de jos a tabloului, sancțiunea unei frecvențe minime, respectiv a numărului cel mai redus de „amintiri”, coincide, ca prin miracol, cu verdictul criticii: apar cel mai slab frecventate, sau date uitării exact filmele cu care și verdictul criticii de specialitate a fost mai sever, datorită calității lor scăzute: **Al treilea salt mortal. Destinația Mah-**

În fruntea topului satisfacției:
Proba de microfon (Tora Vasilescu)

mutia, Fiul munților, Non-stop, Stele de iarnă și mai ales cele de pe ultimele locuri, văzute de mai puțin de a douăzecea parte din subiecți: **Porțile dimineții, Zbor planat, La răscrucea marilor furtuni, O lume fără cer.**

Titlurile și forța lor magnetică

O altă observație preliminară și oarecum minoră asupra acestui prim top ține de o ipoteză referitoare la rolul pe care l-au avut titlurile filmelor în stabilirea popularității lor, pentru fixarea în memorie și deci în promovarea

pe un anumit loc ca „filme vizionate”: cazuri fericite sînt **Mireasa din tren** și **Fata morgana**, propulsate, bineînțeles, nu numai din cauza titlurilor atrăgătoare, spre fruntea topului (pozițiile 4 și respectiv 5), chiar în vîrf aflîndu-se, desigur și el cu alte argumente decisive, un titlu de asemenea de efect sigur: **Ultima noapte de dragoste**.

Această asiduă frecventare de către un public atît de tînăr, a filmelor cu mirese, cu fete, fie ele și morgane și cu dragostea existentă cel puțin în titlu este un fapt care, oricum, trebuie marcat și reținut, mai ales că despre el nu prea ni se va mai da prilejul să vorbim în restul sondajului. În această ordine de idei, rezonanța cultural-istorică a unor titluri va fi influențat, deasemenea, frecvența citărilor și deci locul unui film sau altul în atît de relativul top al frecvenței.

Altminteri, nu e de trecut cu vederea că recordurile de participare înregistrate în sondajul nostru, de către filmele **Ultima noapte de dragoste** de Sergiu Nicolaescu sau **Drumul oaselor** de Doru Năstase sînt confirmate în obiectivitatea lor de datele statistice ale rețelei cinematografice din întreaga țară. În schimb, filme de gen cu succes de casă notoriu, dar cu un titlu antipatic și pe deasupra redus la un singur cuvînt, apar dezavantajate, prea repede uitate, deși iarăși nu doar din acest motiv: **Șantaj**, în poziția 52—56. S-ar putea de asemenea ca frecvența scăzută sau uitarea unui film cu totul meritoriu, precum **Învigătorul** (63—69) să intre în aceeași categorie de ipoteze.

Alte ipoteze despre alte filme

O observație care n-ar mai fi deloc minoră se referă la nivelul în general scăzut al frecvenței: numai 4 din cele 73 filme (**Ultima noapte de dragoste**, **Drumul oaselor**, **Ion**, **blestemul pămîntului**, **blestemul iubirii**, **Mireasa din tren**) au fost văzute și amintite de mai mult de jumătate din subiecți. Celelalte 69 au fost văzute și vor fi judecate

de o minoritate, adesea de o foarte mică minoritate a grupului: peste două-treimi din filme (50) au fost văzute și amintite de mai puțin de un sfert din cei chestionați, iar un număr deloc neglijabil de filme (22) au intrunit mai puțin de o zecime din spectatori în cauză.

Aceste ultime categorii de pelicule fiind atît de cuprinzătoare, nu ne surprinde prea tare că ele includ toate filmele pe care criticii, în testul pe care ei înșiși l-au susținut cu altă ocazie, le-au situat în fruntea opțiunilor lor (vezi „Magazin estival Cinema '82”, p. 16—17, „Clubul criticii” — 36 de critici despre 75 de filme). Nu neglijăm faptul că topul frecvenței nu exprimă automat și opțiunile calitative ale spectatorilor. Dar cum frecvența nu este deloc indiferentă cînd cei în cauză vor trebui să se pronunțe pentru o ordine a calității, trebuie să notăm de pe acum acest dezavantaj inițial: faptul că aproape toate filmele evidențiate de critici pentru calitatea și valoarea lor ieșită din comun se situează în josul listei, cu un număr modest, foarte modest sau minim de spectatori: **Proba de microfon** — 26, **Croaziera** — 24, **O lacrimă de fată** — 14, **Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu** — 14, **Casa dintre cîmpuri** — 13, **Înghițitorul de săbii** — 9, **Stop-cadru la masă** — 7, **Lumina palidă a durerii** — 5.

Dacă într-un alineat introductiv vorbeam despre singurătatea cinefilului bine informat, de data aceasta trebuie să introducem în „computer” dificultatea în care se află filmele de maximă ambiție ideatică și estetică, văzute în medie de mai puțin de o cincime din spectatorii virtuali (14 din 76). Ca și în alte sondaje, aceste cifre scăzute ale frecvenței se constituie într-o premisă a discuției, determinantă pentru concluziile ei. Pentru că numai în raport cu această realitate (gradul de informare) putem judeca echitabil opțiunile publicului, capacitatea și eforturile sale de a alege și aprecia exact valorile.

În continuarea sondajului și a studiului nostru ar urma să verificăm trei ipoteze privind participarea scăzută la filmele de maximă ambiție ideatică și estetică: 1. calitatea filmelor; 2. receptivitatea spectatorilor; 3. eficiența distribuitorilor. Pentru că nu poate fi pusă în discuție doar o abstracție și metafizică predispoziție, a publicului pentru o categorie sau alta de pelicule. Ne interesează și pîrghiile concrete prin care spectatorul poate fi pus în situația de a alege în cunoștință de cauză: numărul de copii ale filmelor, diferențierea vitezei lor de circulație,

Publicul și critica în controversă la: *Lumina palidă a durerii* (Violeta Andrei și Siegmund Siegfried)

Un film care
rebuie revăzut:
Inghițitorul
de săbii
Mircea Albulescu
și Leopoldina
Lăzăreanu

specializarea săliilor, programări speciale și permanente cu cicluri de filme, nu numai tematice sau de gen, ci și în funcție de calitate, valoarea și factura filmelor, inclusiv în funcție de dificultatea pe care o întâmpină întotdeauna o optică și o formă nouă de expresie.

Cu această nouă piatră de moară, cel puțin parțial sau în intenție ridicată, de data aceasta de pe conștiința grupului de spectatori, putem merge mai departe.

II. Vă rugăm să indicați mai jos titlurile a 2—3—4 filme, din cele de pe listă, care v-au plăcut cel mai mult.

Redăm integral lista filmelor citate ca răspuns la această rugămintă, incluzând și filmele citate doar de 2—3 ori sau chiar o singură dată (în caz de egalitate de mențiuni, în partea superioară a topului, ordinea e dată de raportul dintre numărul spectatorilor care au văzut filmul în cauză și cei care l-au menționat printre cele mai bune; în rest, ordinea în caz de egalitate e alfabetică):

O ordine a satisfacției

1. Proba de microfon — 20 de mențiuni la 26 spectatori proprii, din totalul de 76 subiecți
2. Ion, blestemul... — 20 din 47 spectatori proprii
3. Fata morgana — 14 din 39
4. Orgolii — 9 din 14
5. Ana și hoțul — 9 din 18
6. Mondo umano — 9 din 18
7. Bună seara, Irina — 9 din 34
8. Ultima noapte de dragoste — 9 din 51

9. Burebista — 8 din 24

10. Croaziera — 8 din 35

11. Calculatorul mărturisește — 7, mai puțin de o zecime din numărul total al subiecților
- 12—17. Alo, aterizează străbunica — 6
Bietul Ioanide-6
Duelul — 6
Ștefan Luchian — 6
Trandafirul galben — 6
Un echipaj pentru Singapore — 6
18. Grăbește-te încet — 5
- 19—21. Am fost 16 — 4
Întoarcere la dragostea dinții — 4
O lacrimă de față — 4
- 22—26. Capcana mercenarilor — 3, mai puțin de a douăzecea parte din totalul subiecților
Drumul oaselor — 3
Duios Anastasia trecea — 3
Inghițitorul de săbii — 3
Mijlocas la deschidere — 3
- 27—35. Artista, dolarii și ardelenii — 2
Casa dintre cîmpuri — 2
Castelul din Carpați — 2
Detășamentul Concordia — 2
Întoarce-te și mai privește o dată — 2
Maria Mirabela — 2
Pruncul, petrolul și ardelenii — 2
Stele de iarnă — 2
Vânătoarea de vulpi — 2
- 36—44. Convoiul — 1
Cîntec pentru fiul meu — 1
Cumpăna — 1
Dumbrava minunată — 1
Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu — 1
Lumina palidă a durerii — 1
Mireasa din tren — 1
Semnul șarpelui — 1
Singur printre prieteni — 1

Revanșa sentimentelor durabile

Compararea ordinii frecvenței cu ordinea satisfacției este, ca de obicei, concludentă pentru tendințele care animă subiecții, în efortul lor de a depăși deficitul de informare și a-și afirma spiritul de selecție, opțiunile calitative, durabile. Din acest punct înainte, constatările încep să intereseze în mai mare măsură pe autorii înșiși, pen-

suita frecvenței pe locul întâi al satisfacției. Cu mult mai puțin spectatori decât **Ion...** (26 în loc de 47), **Proba de microfon** obține același număr de mențiuni (20), ceea ce atestă un procentaj înalt al satisfacției în rândurile celor care au văzut filmul (76%). Solida condiție culturală și profesională a ecranizării romanului lui Liviu Rebreanu datorată regizorului Mircea Mureșan și scenaristului Titus Popovici, înregistrează și ea un avans notabil, de pe locul 3 pe locul 2, cu un procentaj al satisfacției de 42% în rândurile celor care au văzut filmul (20 din 47).

În genere, compararea celor două tablouri relevă o dinamică a opțiunilor, desigur, nelipsită de accidente și de mari probleme în unele zone ale ei, dar sugestivă pentru o analiză critică, din momentul cînd acordăm publicului calitatea de participant la actul de creație culturală care este propria sa conștiință a valorilor, propriul său gust,

Istoria văzută
altfel decât
prin superproducții:
*Înlocuirea lui
Vodă Lăpușneanu*
(Eugenia Bosinceanu)

tru că radiografia opiniei spectatorilor diferă din ce în ce mai mult, cu fiecare nouă treaptă a dezvoltării ei, de concluziile sumare ale box-office-ului biletelor vîndute, ca și de propriul nostru top al frecvenței.

Care sînt cele mai spectaculoase mutații care se produc între un tablou și altul, modificări și evoluții definind, de fapt, diferența dintre starea de spirit a spectatorului care intră și a celui care iese din sala de spectacol?

În fruntea ordinii satisfacției, la egalitate de mențiuni sînt **Proba de microfon** de Mircea Danieluc și **Ion, blestemul pămîntului, blestemul iubirii** de Mircea Mureșan. Cel mai frapant este saltul filmului-eseu, de investigație realistă și polemică a destinelor contemporane, semnat de Mircea Danieluc, care trece de pe locurile 12—13 din

privite nu global și static, ci în intimitate și diferențiat, adică în perspectiva unei evoluții. Oricît de singulară, performanța filmului **Proba de microfon**, care învinge dezavantajul unei frecvențe relativ scăzute și repurtează un important succes de stimă, este un răspuns la cele trei ipoteze privind slaba frecvență la filmele de calitate. Este proba cîștigată de un public care, atunci cînd e în cunoștință de cauză, se vadește receptiv la mesaje și la forma de expresie pe care un film de acest tip le conține și le susține. Este implicit încă o demonstrație a unui acord posibil între critică și public, de data aceasta în privința unui film reprezentativ pentru căutarea de sine a cinematografului românesc. Angajarea civică acută, colorată cu un simț particular al umorului, în surprinderea

tipologiilor și mediilor contemporane, părăsirea epicii greoaie și demonstrativ-didactice, în favoarea unei eseistici nervoase, alerte, incisive se arată a fi teritoriul predilect al acestei necesare întâlniri a publicului și a criticii cu autorii înșiși.

Dincolo de ordinea preferințelor, care rămâne capricioasă, semnificative sînt la rîndul lor avansul sau menținerea pe primele 10 locuri a unor filme modeste, dar cu o tematică actuală, interesînd îndeosebi tineretul, prin dezbaterea morală și intelectuală angajată și nu în ultimul rînd prin virtuala lor latură sentimental-erotică. Puși în încurcătură de **caracterul eseistic al Miresei din tren**, pe care o uită cu totul, subiecții promovează în locul rămas gol proximal **Fata morgana**, oricît de iluzoriu este nu numai fenomenul astfel numit, dar și filmul ca atare. În același curent al preferințelor tematice intelectual-sentimentale, sînt purtate spre primele locuri de stimă **Orgoliile** de Manole Marcus, cu lumea intelectuală, dar și cu bărbății și femeile descrise în romanul lui Augustin Buzura și **Ana și hoțul** de Virgil Calotescu. Iar un film cu momente de reală sensibilitate regizorală la tematica în cauză, **Bună seara Irina** de Tudor Mărăscu e confirmat pe aceeași poziție 7. Toate acestea ca semne ale unui public tînăr avid să i se vorbească despre el însuși și despre contemporaneitate, apt să fie prezent la punctul de incidență al autorilor cu această tematică preferată.

Un consens fragil sau absența consensului

Receptivitatea publicului este demonstrată în toate aceste cazuri, dar rămîn în discuție ceilalți factori ai unui succes deplin și major: nivelul atins de operele înseși în drumul lor spre performanța maximă și, nu mai puțin, eficiența distribuitorilor în promovarea operelor.

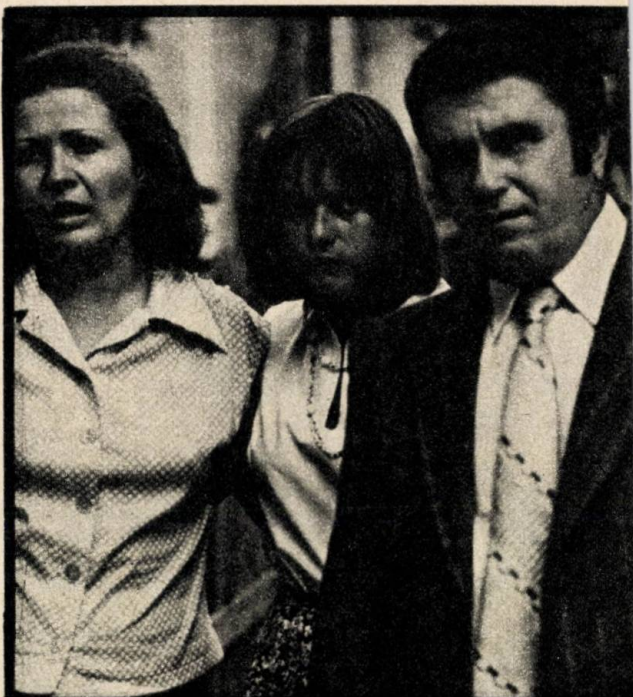
Dacă situăm însăși reușita filmului **Proba de microfon** nu numai în grupul celor care l-au văzut (26), ci în întreaga „mulțime” cercetată (76), consensul dobîndit apare fragil (20).

Frapează mai ales dispersarea opțiunilor calitative: nu mai puțin de 44 de filme sînt date drept cele mai bune, unele dintre ele fiind printre cele mai slabe din lotul de 73: **Cintec pentru fiul meu**, **Singur printre prieteni** și altele. Este în primul rînd reflexul slabei prezențe.

De aici și cvasi-ignorarea, în continuare, a filmelor care susțin mai mult decît altele, efortul de înnoire și delinire tematico-stilistică a cinematografiei noastre, filme pe care le-am descoperit nedreptățite în tabloul frecvenței și pe care le redescoperim aici în aceeași situație (cu excepția unică a **Probei de microfon**) locul 9, **Croaziera** de Mircea Daneliuc, cu 8 mențiuni, apoi (cu indicarea locurilor și a numărului de mențiuni): 19—21. **O lacrimă de ată** de Iosif Demian — 4; 22—26. **Inghîțitorul de săbii** de Alexa Visarion — 3; 27—35. **Casa dintre cîmpuri** de Alexandru Tatos — 2; 36—44. **Întoarcerea lui Vodă Lăpușeanu** de Malvina Urșianu — 1; **Lumina palidă a durerii** de Iulian Mihu — 1.

Mai departe cu cei 76

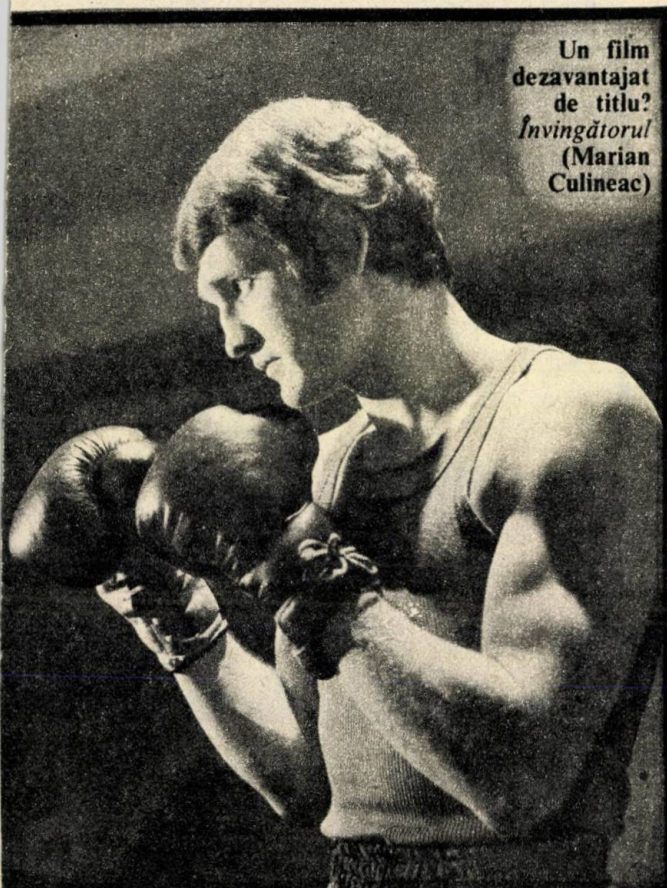
Cum, din capul locului, nu stabilirea vreunei ierarhii a fost finalitatea acestei descinderi, am încercat să ducem

Un film premiat. Dar „nedreptățit” de public. De ce? **Stop-cadru la masă** (Dorina Lazăr și Radu Panamarenco)

Un film la mijlocul drumului între public și critică: **O lacrimă de fată** (Luiza Orosz)

Un film
dezavantajat
de titlu?
Învingătorul
(Marian
Culineac)

mai departe această testare a disponibilităților publicului în cîmpul judecăților de valoare.

O suită de trei întrebări a invitat subiecții să situeze filmele preferate în contextul filmografiei naționale și în cadrul celorlalte arte românești. Iată aceste trei întrebări și modul cum s-au repartizat răspunsurile (citind cîte 2-3-4 filme ca fiind cele mai bune, unii subiecți au răspuns în două variante la întrebările următoare și de aceea suma răspunsurilor depășește uneori totalul subiecților):

III. Socotiți că aceste filme care v-au plăcut cel mai mult sînt (indicați cu un x unde e cazul):

- capodopere ale artei cinematografice — 3
- filme foarte bune — 24
- filme bune — 49
- filme mai puțin slabe decît altele — 4
- sau nu vă puteți pronunța — 4

IV. Față de alte filme românești care v-au plăcut în trecut, cele evidențiate de astă dată reprezintă după dumneavoastră (indicați cu un x unde e cazul):

- un salt calitativ — 13
- un progres important — 16
- un ușor progres — 22
- menținerea la același nivel — 5
- un regres — 7
- sau nu vă puteți pronunța — 13

Cînd actorii salvează filmul: *Alo, aterizează sîrăbunica!*
(Ileana Stana Ionescu și Sebastian Papaiani)

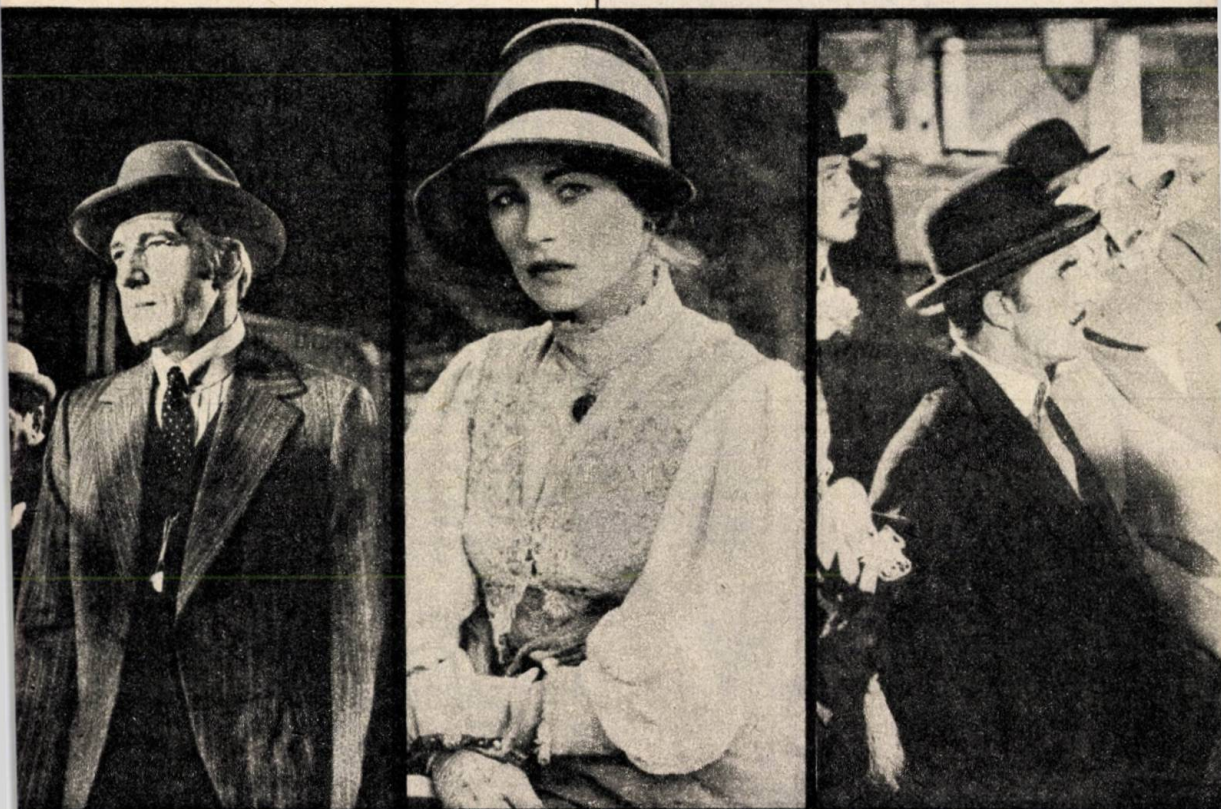

V. Considerînd tabloul tuturor celor 73 de titluri din ultimii doi ani și jumătate, în comparație cu ansamblul producției literar-artistice din țara noastră, din acești ani, nivelul general al cinematografiei românești vi se pare (indicați cu un x unde e cazul):

• același — 18

bune", printre ei aflîndu-se și cei (puțini) care au văzut într-adevăr filmele foarte bune supuse testului.

La întrebările IV și V, care presupun o informație fil-mologică și culturală mai întinsă, intervine masiv incerti-tudinea și majoritatea absolută nu se mai poate consti-tui. Crește brusc numărul celor care „nu se pot pronunța” (12—13 în loc de 4), ca și numărul entuziaștilor („un salt calitativ” — 13; „un nivel mai înalt” decît cele-lalte arte — 15). Totuși, și în aceste cazuri, se constituie o majoritate simplă care pronunță un răspuns vizibil apropiat de situația reală a producției noastre de filme din primii ani '80, mai precis chiar din 1980, anul unor reușite incontestabile, care au marcat ceea ce 22 dintre subiecții noștri apreciază a fi „un ușor progres” situat to-tuși, după opinia majorității simple constituite la întrea-

În fruntea topului frecvenței: *Ultima noapte de dragoste* (Sergiu Nicolaescu, Ioana Pacula și Gheorghe Dinică)

- mai înalt — 15
- mult mai înalt — 1
- mai scăzut — 27
- mult mai scăzut — 3
- sau nu vă puteți pronunța — 12

Repartizarea răspunsurilor la cele trei întrebări ex-primă, din nou, o clară orientare a subiecților într-un pe-rimetru mai restrîns, în care dispun de relativ mai multe repere. Majoritatea absolută a celor chestionați la între-barea III (49 din 76) fixează peliculele preferate în cate-goria „filme bune”. La extremități, entuziaștii, ca și scepti-cii și cei care se abțin sînt puțini la număr (3 sau 4). Dar alături de majoritatea absolută a celor ponderați în apre-cieri (49) există un grup destul de consistent (24) minat de încrederea că filmele preferate sînt „foarte

rea V (27) „un nivel mai scăzut” decît celelalte arte ro-mânești.

**Și mai departe
cu cei 76**

Alte trei întrebări au tîns să forțeze limitele impuse de numărul mic de filme vizionate de majoritatea subiecți-

lor. Aceste întrebări propun diferențieri calitative mai nete între filmele supuse testului, în afara celor citate drept „cele mai bune”:

VI. Vă rugăm să indicați titlurile a 2—3—4 filme din cele de pe listă pe care le socotiți de o calitate medie.

VII. Vă rugăm să citați titlurile a 2—3—4 filme din cele 73 pe

Atracția titlului: *Mireasa din tren*
(Aurora Leonte)

care le considerați mediocre.

VIII. Vă rugăm să indicați titlurile a 2—3—4 filme din cele supuse testului pe care le apreciați drept cele mai slabe.

Reacția celor 76 la această forțare a propriilor limite a fost retractilă. Între o treime și jumătate dintre ei s-au abținut, lăsând spațiile albe în chestionar, într-un număr

crescând, pe măsură ce întrebarea obliga la un răspuns mai radical: 25 se abțin la întrebarea despre filmele medii, 28 la cea despre filmele mediocre și 37 ezită să indice filmele pe care le consideră cele mai slabe.

Dar răspunsurile care s-au dat, jocul titlurilor care apar în noile topuri pe care nu le mai publicăm integral, nu sînt lipsite de interes și semnificație. Deși nu ne vom acorda luxul de a reproduce tablourile în cauză, vom nota ciudătenia că multe filme apar în toate trei pozițiile, și ca filme medii și ca mediocre și drept cele mai slabe, după ce fuseseră evidențiate în topul filmelor celor mai bune. În total, sînt citate, respectiv:

49 „filme medii”

46 „filme mediocre”

47 filme „cele mai slabe”

Față de 44 pe care le-am găsit socotite drept cele mai bune, însăși această devălmășire indică încotro atîrnă balanța.

Între paradis și infern

Un singur film dintre cele cu un număr considerabil de spectatori nu e trecut prin toate vîmile și apare numai în topul stimei: **Proba de microfon**.

Celelalte, după ce s-au bucurat de superlative, parcurg tot purgatoriul și ajung și pe ultima treaptă a aprecierilor. De pildă, **Ion**, **blestemul...**, revendicat de 20 subiecți printre cele mai bune filme, e apreciat de alți 8 ca film mediu, de 1 spectator ca film mediocre, iar într-un chestionar e trecut printre filmele cele mai slabe. Alte game de la plus la minus (cu indicarea numărului de spectatori care optează pentru calificativul respectiv, după schema de mai sus): **Ultima noapte de dragoste** — 9, 10, 3, 1; **Fata morgana** — 14, 4, 3, 3; **Mireasa din tren** — 1, 8, 7, 6; **Alo, aterizează străbunica** 6, 4, 8, 4 ș.a.m.d.

E interesant, în acest joc de cifre, să remarcăm, în fiecare suită, care calificativ adună cele mai multe „voturi”. Astfel **Ultima noapte de dragoste** și **Mireasa din tren** ar fi mai degrabă medii, iar **Alo, aterizează străbunica**, film mediocre (ne oprim aici cu citările, pentru că celelalte au totalizat mai puțin de 20 de mențiuni calitative în diferite categorii).

Am putea conchide că subiecții noștri sînt mai degrabă în măsură să indice cu precizie filmele medii și mediocre, decît pe cele foarte bune și foarte slabe. Că trimit în banca lor producțiile comerciale și preferă seriozitatea culturală, este îmbucurător. Că ignoră sau uită filmele slabe, e firesc. Iar că nu le vîd, decît foarte rar, pe cele bune, pe care mulți ar ști să le aprecieze ca atare, aceasta este adevărata și marea problemă.

Un autoportret colectiv

Am ținut să dăm cuvîntul celor 76 de subiecți și altminteri decît prin semne grafice sau citarea de titluri. Ultimele două solicitări au sunat astfel:

IX. Vă rugăm să explicați într-o singură frază prin ce v-au plăcut filmele indicate drept cele mai bune.

X. Dacă filmele evidențiate sînt sau respectiv nu sînt capodopere ori filme foarte bune, explicați într-o singură frază de ce sînt sau respectiv ce le lipsește ca să fie.

Răspunsurile la aceste ultime propuneri definesc poate cel mai bine, ca într-un autoportret colectiv, fizionomia grupului. Iată, în ordinea dictată de numărul remarcilor de un anumit tip, liniile dominante ale acestui autoportret.

1. Ieșirea din mediocritate. Cei mai mulți salută în filmele care le-au plăcut calitățile artistice și profesionale, marca personalității autorilor: „au ieșit din mediocritate”; „au ieșit puțin din tipare și nu-mi displace Daneliuc”; „tratate destul de puțin convențional”; „captivază și nu plictisesc”; „au acele ceva ce nu lasă gol în atenție”; „originalitate, viziune personală, plăcerea de a face film”; „încercare de film de autor”; „regizori talentați”; „un grad sporit de profesionalism și pe alocuri dovezi de sensibilitate și talent”; „dau dovadă de profesionalism, de la ele puțin să înceapă cu adevărat școala filmului românesc”; „limbaj cinematografic concentrat, simplu, dar puternic sugestiv și emoțional” ș.a.m.d.

2. Depășirea șabloanelor. Numeroși sînt apoi cei care leagă calitățile realizării de ineditul problematicii și de gradul de implicare a autorului: „curajul de a aborda aspecte mai puțin comode și mai puțin conformiste ale vieții contemporane”; „încercare de a depăși temele șablon”; „sînt rupte din realitate, nu sînt înflorite”; „pentru realismul cu care sînt abordate probleme eterne”; „o pledoarie pentru dragoste”; „totul pare natural și astfel spectatorii recunosc viața cotidiană”; „sînt filme de actualitate care abordează probleme de viață”; „abordează probleme de viață și te regăsești în ele” ș.a.m.d.

3. Stăbîlcirea față de actori. Pe locul trei al acestui top al atracțiilor se situează interpreții, uneori ca urmare a credinței persistente că în film, ca și în teatru, actorul, dacă nu e totul, e, în orice caz, elementul principal; altele însă, aprecierile fixează o prioritate argumentată: „interpretarea a fost naturală, bună”; „interpretarea unor actori”; „sînt cei mai îndrăgiți actori”; „mi-au plăcut, datorită talentului actorilor care au apărut în aceste filme, talent care se pierde altelei datorită scenariului și regiei”.

4. Efectele de gen. Sînt apreciate, mai rar: „umorul consistent”; „o comedie foarte reușită”; „filme de acțiune, de dragoste, palpitate, care te țin sub tensiune de la început pînă la sfîrșit”; „un film de factură polițistă”; „te deconectează”; „m-au relaxat”; „distractiv”.

5. Pe ultimul loc: scenariile. Nu lipsește recunoașterea calității unor subiecte sau scenarii, dar ea este reținută, sporadică, lapidară: „a avut un subiect destul de bine construit”; „subiecte atrăgătoare și meditative”; „o ecranizare fidelă”; „o bună ecranizare”.

Despre cei care ies din cursă la întrebarea esențială

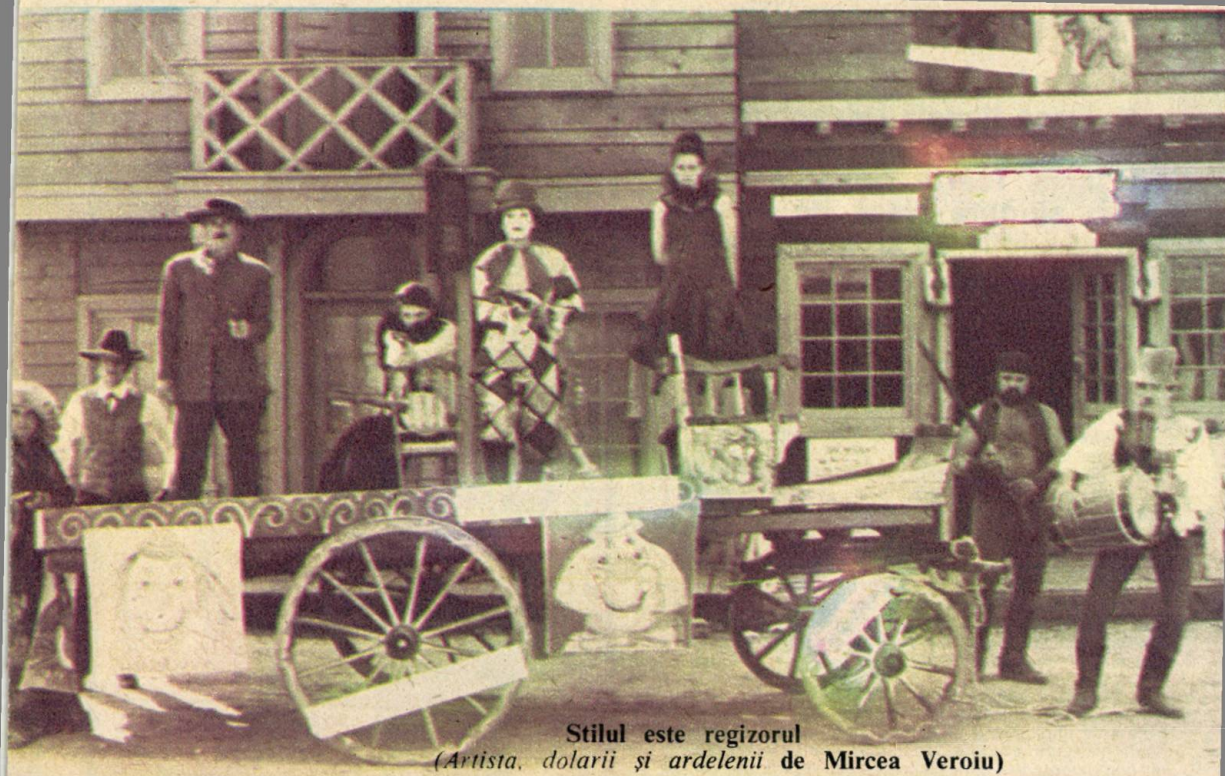
O mare parte (29) dintre cei care au completat chestionarele au lăsat gol spațiul întrebării a X-a, fără a explica de ce sînt sau nu filmele lor preferate capodopere sau filme foarte bune. Oarecum în aceeași categorie se înscriu și cei care nu ne oferă decît simpatia lor sinceră-

Tendința dramei și a melodramei:
Bună seara, Irina!
(Valeria Seciu și Ștefan Iordache)

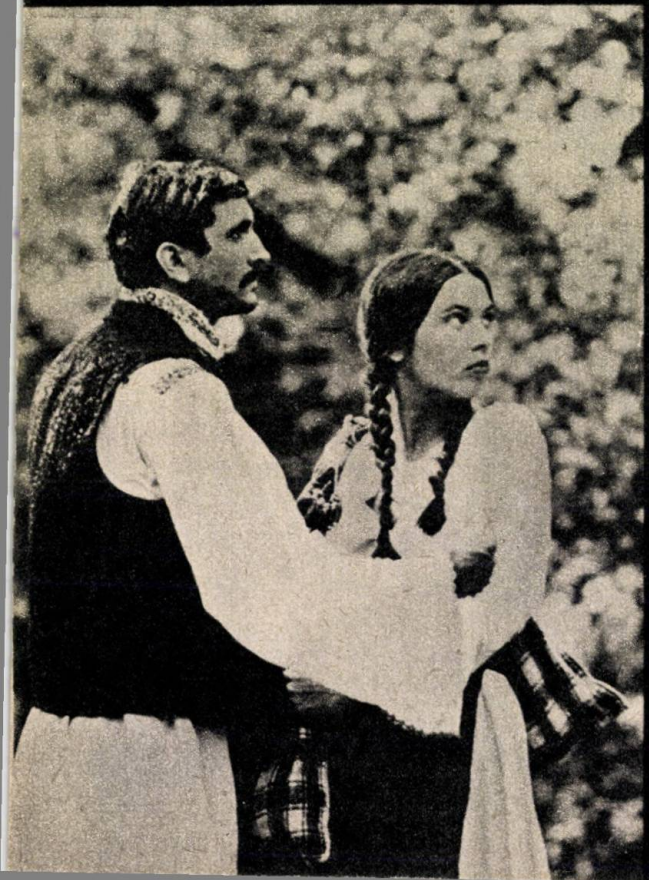
Un film în care tinerii
s-au recunoscut: *Fata morgana*
(Diana Lupescu și Dinu Manolache)

Stilul este regizorul
(Artista, dolarii și ardelenii de Mircea Veroiu)

Mai sus în topul satisfacției
decît în cel al frecvenței: Ion
(Sorina Stănculescu și Șerban Ionescu)

tate: „nu știu exact ce le lipsește, dar nu sînt capodopere”; „nu sînt capodopere. Nu mă pot pronunța de ce”. Alții se recuză mai categoric: „Nu sînt în măsură să răspund”; „Întrebarea mă depășește. Răspunsurile mele sînt în funcție de starea momentană în care mă aflu la vizionarea filmului. Nu am privit filmele cu ochi critic”. Cîțiva ies din cursă pentru că se încurcă în definiția capodoperei: „Capodopere nu sînt filmele ale căror scenarii sînt scrise pentru film, ci cele realizate după opere literare ale marilor clasici, bineînțeles lucrate bine.” Alții cred că filmele evidențiate de ei vor deveni capodopere cu timpul: „pot deveni capodopere după mai mult timp, în care un număr de spectatori le vor viziona”. Pentru a încheia trecerea în revistă a răspunsurilor neconcludente și a le pune apoi în toată lumina pe cele care exprimă un punct de vedere bine conturat, notăm tot în acest alineat că aproape toți subiecții care consideră că filmelor alese de ei li se cuvine superlativul absolut sau că sînt de-a dreptul capodopere nu găsesc decît argumente vagi și convenționale: „sînt foarte bune pentru că iubim actorii respectivi”; „pentru interpretarea rolurilor principale și pentru muzica lor” ș.a.m.d.

Unul singur dintre răspunsurile care afirmă despre filmele în cauză că sînt foarte bune (nu capodopere) pare întemeiat în această convingere. Este chestionarul nr. 47, sexul: feminin, de la Institutul de teatru din Tirgu Mureș, care a optat pentru filmele *Croaziera*, *O lacrimă de față*, *Casa dintre cîmpuri* și *Proba de microfon*, explicînd: „Sînt foarte bune pentru că reprezintă un moment aparte al filmului românesc și, luate în comparație chiar cu unele filme străine de bună calitate, se ridică uneori la nivelul sau deasupra nivelului artistic al acestora. Păcat că sînt doar 4—5 din 73!”

Mai bine individualizați și mai la obiect sînt cei care pornesc de la premisa că filmele indicate cu superlativul relativ nu îl pot revendica și pe cel absolut, fără a mai vorbi de nivelul capodoperei. Cît despre perspectiva atingerii acestui nivel, accentul nu se mai pune pe realizarea profesională a filmelor, ci pe exigențele de ordin ideatic.

A. „Tendințele moralizatoare prejudiciază asupra calității, a frumuseții și spontaneității filmelor”; „ar fi nevoie de un mai mic conținut scolastic, voit (fățis) educativ”; „fiecare dintre filmele menționate au și părți foarte bune, dar care alternează cu altele lipite și în unele cazuri neadevărate”; „sînt convenționale, le lipsește viața, sînt sta-